

Laaja hyvinvointikertomus
2026–2030

Sisälllys

1	Tiivistelmä	4
2	Johdanto.....	5
3	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet ja yhteistyö	6
3.1	Hyvinvointialueen ja kunnan yhdyspintarakennekuvaus.....	6
3.2	Hyvinvointialueen ja kuntien välinen yhteistyö	7
3.3	Nousiaisten kunnan hyte-rakenne	7
4	Mittarit ja arviointi	10
4.1	HYTE-kerroin.....	10
4.2	TEAviisari	13
4.3	Ehkäisevän päihdetyön kypsyyssanalyysi	23
4.4	Mielen hyvinvoinnin tarkistuslista	24
4.5	Nykytila.fi -arviointityökalu	26
4.5.1	Kyselyt ruokakasvatuksesta ja ruokailusta	27
4.6	Viiden tähden liikenneturvallinen kunta -malli.....	29
5	Nousiaisten kuntalaisten kokemusperäiset tiedot.....	30
5.1	Varhaiskasvatuksessa olevien lasten ajatuksia varhaiskasvatuksesta.....	30
5.2	Lapsiparlamentin työpajatyöskentely	31
5.3	Kuntalaiskyselyn tuloksia	34
6	Nousiaisten kunnan hyvinvointitiedot ikäryhmittäin.....	39
6.1	Elinolot	39
6.1.1	Kaikkien ikäryhmien elinolot.....	39
6.1.2	Lasten ja nuorten elinolot	41
6.1.3	Työikäisten elinolot	42
6.1.4	lääkäiden elinolot.....	44
6.2	Elintavat ja riskitekijät	45
6.2.1	Lasten ja nuorten elintavat ja riskitekijät	45
6.2.2	Työikäisten elintavat ja riskitekijät	63
6.2.3	lääkäiden elintavat ja riskitekijät.....	64
6.3	Terveydentila	65

6.3.1	Lasten ja nuorten terveydentila	65
6.3.2	Työikäisten ja iäkkäiden terveydentila	66
6.4	Mielen hyvinvointi.....	68
6.4.1	Lasten ja nuorten mielen hyvinvointi.....	68
6.4.2	Työikäisten ja iäkkäiden mielen hyvinvointi.....	70
6.5	Elämänlaatu	70
6.5.1	Lasten ja nuorten elämänlaatu	70
6.5.2	Työikäisten elämänlaatu	71
6.5.3	Iäkkäiden elämänlaatu	71
6.6	Osallisuus	72
6.6.1	Lasten ja nuorten osallisuus.....	72
6.6.2	Työikäisten ja iäkkäiden osallisuus.....	73
6.7	Turvallisuus.....	74
6.7.1	Kaikkien ikäryhmien turvallisuus.....	74
6.7.2	Lasten ja nuorten turvallisuus.....	76
	Lähteitä.....	81

1 Tiivistelmä

Nousiaisten kunnan laaja hyvinvointikertomus on strateginen asiakirja, joka laaditaan valtuustokausittain. Sen tarkoituksena on kuvata kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveydentilan nykytilaa, arvioida tehtyjä toimenpiteitä sekä ohjata tulevaa hyvinvointityötä. Kertomus toimii pohjana erilliselle hyvinvointisuunnitelmalle, jossa määritellään konkreettiset tavoitteet ja toimenpiteet.

Kertomuksessa tarkastellaan hyvinvointia eri ikäryhmien näkökulmasta: lapset ja nuoret, työikäiset sekä ikääntyneet. Kertomuksessa on hyödynnetty Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) suosituksia kunnan hyvinvointikertomuksen vähimmäistietosisällöksi sekä kunnan keräämiä tietoja kuntalaisilta.

Yhteistyörakenteet ovat monitasoisia ja kattavat kunnan, hyvinvointialueen (Varha) sekä paikalliset toimijat. Mittarit osoittavat, että Nousiaisissa on vahvuuksia mm. liikunnan edistämässä ja mielen hyvinvoinnin rakenteissa, mutta kehittämistarpeita on esimerkiksi kouluuokailussa ja päihdetyön tavoitteiden täsmällisyydessä.

Kuntalaisten kokemukset osoittavat yleisesti hyvää tyytyväisyyttä elämään, mutta nuorten osalta huolta herättävät lisääntyneet päihteiden käyttö, ahdistuneisuus ja heikentynyt fyysinen toimintakyky. Kuntalaiskyselyn mukaan työikäiset kokevat elämänlaatunsa pääosin hyväksi, erityisesti perheen, asumisolojen ja arjessa pärjäämisen osalta. Kuitenkin liikunta- ja ravitsemustottumuksissa on parantamisen varaa. Työkyvyttömyysindeksi on hieman maan keskiarvon yläpuolella, mutta laskusuunnassa. Vaikeasti työllistyvien osuus on alueellisesti matala, mikä kertoo osaltaan työmarkkinoiden toimivuudesta. Ikääntyneiden hyvinvointi on pääosin hyvällä tasolla, mutta yksinasuvien määrä on kasvussa.

Kertomus korostaa osallisuuden, yhteisöllisyyden ja ennaltaehkäisevän työn merkitystä. Se tarjoaa kattavan tilannekuvan ja toimii työkaluna hyvinvoinnin edistämässä vuosina 2026–2030.

2 Johdanto

Valtuustokausittain laadittavan laajan hyvinvointikertomuksen tarkoituksena on kuvata kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveydentilaa sekä olemassa olevia rakenteita, yhteistyötä ja tehtyjä toimia kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Hyvinvointikertomuksen tiedon pohjalta on laadittu erillinen laaja hyvinvointisuunnitelma.

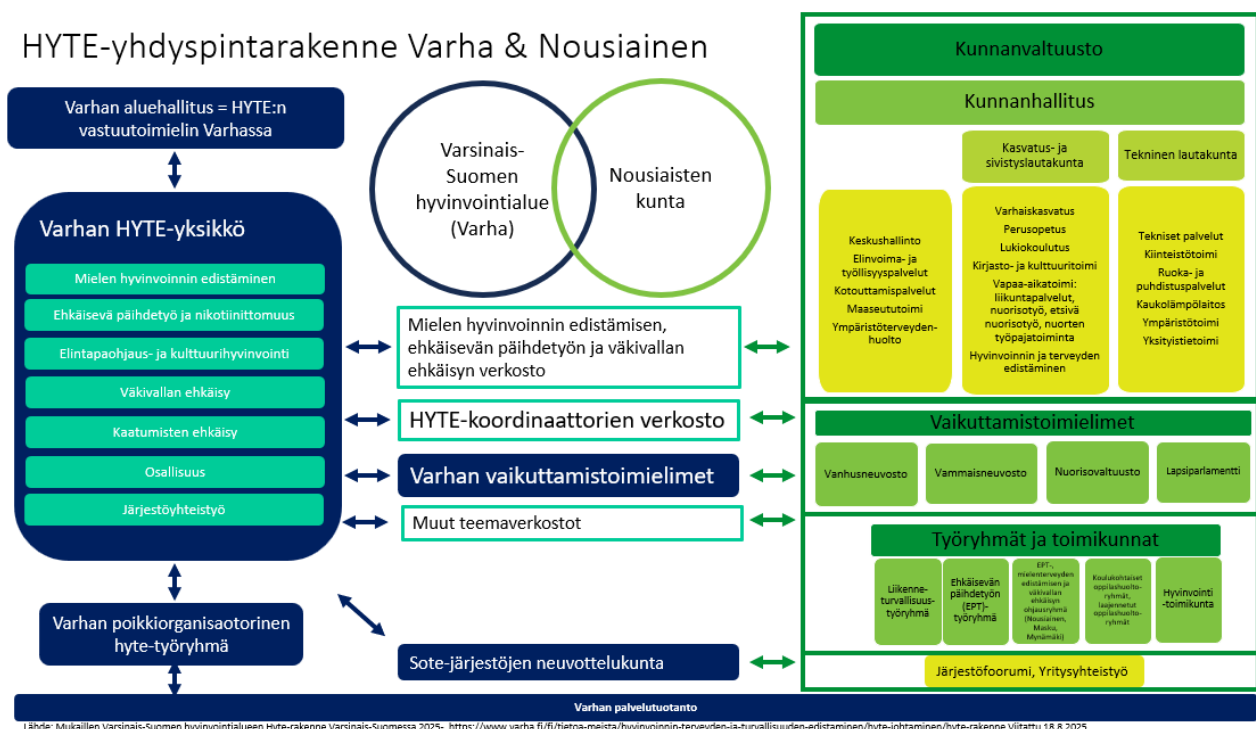
Nousiaisten kunnan laajaan hyvinvointikertomukseen vuosille 2026–2030 on sisällytetty eri hyvinvoinnin osatekijöitä ja ihmisryhmiä koskevaa tietoa. Hyvinvointikertomus sisältää tietoa lasten, nuorten ja lapsiperheiden, työikäisten ja ikäihmisten terveydestä, hyvinvoinnista ja elinoloista. Tietojen kokoamisessa on hyödynnetty Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) suositusta kunnan vähimmäistietosisällöstä. Vähimmäistietosisällön avulla kunta voi riittävän tarkasti seurata asukkaiden hyvinvoinnin tilaa. Sopivat indikaattorit auttavat ohjaamaan resursseja ja seuraamaan toiminnan vaikutuksia. Tietoja on täydennetty muilla oleellisilla kuntalaisten terveyden- ja hyvinvoinnintilaa kuvaavilla tiedoilla.

Laaja hyvinvointikertomus ja laaja hyvinvointisuunnitelma ovat yhteneväinen kokonaisuus, joka sisältää lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman sekä ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi laaditun suunnitelman. Erillisessä hyvinvointisuunnitelmassa kuvataan tarkemmin asetettuja tavoitteita ja toimenpiteitä. Kunnalla on Maskun ja Mynämäen kuntien kanssa vuoden 2026 loppuun asti voimassa oleva ehkäisevän päihdetyön suunnitelma. Nousiaisten kunnan laajaan hyvinvointisuunnitelmaan on jo nyt sisällytetty paljon ehkäisevän päihdetyön tavoitteita ja toimenpiteitä. Yhteisen ehkäisevän päihdetyön suunnitelman voimassaolon päättyessä laajan hyvinvointisuunnitelman sisältöä tarkastellaan uudelleen ja tarvittaessa täydennetään ehkäisevän päihdetyön suunnitelman tarkemmalla sisällöllä. Terveyden- ja hyvinvoinnintilassa tapahtuneita muutoksia ja toteutuneita toimia väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi raportoidaan valtuustolle vuosittain.

3 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet ja yhteistyö

3.1 Hyvinvointialueen ja kunnan yhdyspintarakennekuvaus

Hyvinvointialueen ja kunnan yhdyspintarakenne on kuvattu kuvassa 1. Varsinais-Suomen hyvinvointialueen (Varhan) aluehallitus on HYTE:n vastuutoimielin. Sen alla toimii HYTE-yksikkö, jonka alla on eri aiheisia tiimejä ja Varhan poikkiorganisatorinen hyte-työryhmä, jolla taas on yhteys Varhan palvelutuotantoon. Hyvinvointialueen ja kunnan yhdyspintatyöskentely nivoo yhteen sekä Varhan että kunnan toimijat. Lisäksi Varhan vaikuttamistoimielimet tekevät yhteistyötä kunnan vaikuttamistoimielinten kanssa. Kunnassa ylintä päätösvaltaa käyttää kunnanvaltuusto ja sen alla kunnanhallitus. Nousiaisten kunnassa toimii poikkihallinnollinen hyvinvointitoimikunta, jonka vastuulla on hytetyön koordinointi ja suunnittelu. Kunnanhallituksen alaiset lautakunnat ja niiden alla edelleen olevat toimijat vastaavat suurelta osin kunnassa tehtävästä hytetyöstä eri tasoilla.

Kuva 1. HYTE-yhdyspintarakenne Varha & Nousiainen

3.2 Hyvinvointialueen ja kuntien välinen yhteistyö

Varhan ja kuntajohtajien verkosto

Varhan ja kuntajohtajien verkosto kokoontuu kuukausittain säännöllisesti, kokoukset pidetään vuorotellen kasvotusten tai etäyhteydellä. Päävetovastuu on Varhalla, joka huolehtii sihteerin ja puheenjohtajan tehtävistä. Kokouksissa käydään läpi Varhan ja kuntien esille tuomia ajankohtaisia yhteistyöasioita. Lisäksi verkoston kautta lisätään esimerkiksi tietoa Varhassa käynnissä olevista muutoksista, henkilövaihdoista ja päätöksentekoon tuotavista kokonaisuuksista.

Hyvinvointikoordinaattorien verkosto (HYTE-verkosto)

HYTE-koordinaattorien verkosto toimii koko Varsinais-Suomen alueen tasoisesti. Varhan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtava asiantuntija toimii verkoston koordinoivana tahona. Verkostossa käsitellään ajankohtaisia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asioita, verkostoidutaan ja jaetaan yhdessä tietoa muun muassa hyvistä toimintamalleista.

Mielen hyvinvoinnin, ehkäisevän päihdetyön ja väkivallan ehkäisyn yhdyspintaverkosto

Varsinais-Suomen hyvinvointialue koordinoi alueensa kuntien kanssa mielen hyvinvoinnin, ehkäisevän päihdetyön ja väkivallan ehkäisyn yhdyspintaverkostoa. Verkostossa käsitellään väestön mielen hyvinvoinnin, päihteiden ja väkivallan nykytilaa sekä suunnitellaan toimia yhteistyössä koko alueen tasoisesti. Yhdyspintaverkostossa ovat nimettyinä edustajina nuorisotyön koordinaattori ja hyvinvointikoordinaattori.

3.3 Nousiaisten kunnan hyte-rakenne

Hyvinvointitoimikunta

Kunnanhallituksen alaisen hyvinvointitoimikunnan tarkoituksena on seurata kunnan

väestön terveyden- ja hyvinvoinnin tilaa sekä suunnitella toimia väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Hyvinvointitoimikunnan poikkihallinnollisessa ryhmässä valmistellaan valtuustokausittain laadittava hyvinvointikertomus ja -suunnitelma sekä seurataan suunnitelman toteutumista vuosittaisen raportoinnin avulla. Hyvinvointitoimikunnan jäseninä ovat sivistysjohtaja (pj), hyvinvointikoordinaattori (sihteeri), vapaa-aikatoimen päällikkö, varhaiskasvatusjohtaja, kirjasto- ja kulttuuritoimenjohtaja, nuorisotyön koordinaattori, etsivä nuorisotyön työntekijät, koulunuorisotyöntekijä, rehtorit, nuorisovaltuuston edustaja, palvelupäällikkö, vammais- ja vanhusneuvoston edustajat ja kunnanhallituksen edustaja. Lisäksi kokouksiin kutsutaan hyvinvointialueen edustajat koulukuraattori ja kouluterveydenhoitaja.

Paikallisyhteistyö

Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tehdään yhteistyössä kuntalaisten, yhdistysten, seurojen, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa. Yhteistyön tarkoituksena on lisätä muun muassa osallisuutta ja yhteisöllisyyttä esimerkiksi tapahtumatuotannon suunnittelun ja teemailtojen avulla.

Mielen hyvinvoinnin, ehkäisevän päihdetyön ja väkivallan ehkäisyn ohjausryhmä

Maskun, Mynämäen ja Nousiaisten kunnissa toimii vastaava mielen hyvinvoinnin, ehkäisevän päihdetyön ja väkivallan ehkäisyn ohjausryhmä, jossa tehdään tiivistä yhteistyötä, seurataan alueen ilmiöitä ja suunnitellaan toimia kohdennetusti kolmen kunnan alueelle yli kuntarajojen.

Nousiaisten kunnan ehkäisevän päihdetyön työryhmä

Yhdyspintaverkoston ja ohjausryhmän lisäksi jokainen kunta koordinoi oman kuntansa ehkäisevää päihdetyötä omien työryhmiensä avulla. Nousiaisten kunnassa toimii moniammatillinen ehkäisevän päihdetyön työryhmä. Työryhmä koostuu nuorisotyön, sivistystoimen, oppilashuollon, seurakunnan, nuorisovaltuuston ja järjestöjen edustajista. EPT- työryhmä seuraa ajantasaista tietoa päihteisiin liittyen ja toteuttaa ehkäisevän päihdetyön

toiminnallisia infoja ja tapahtumia kunnassa.

Liikenneturvallisuustyöryhmä

Nousiaisissa toimii liikenneturvallisuusryhmä, joka koostuu kunnan eri osastojen edustajista. Ryhmän tehtävänä on käsitellä havaittuja liikenneturvallisuuteen liittyviä ongelmakohtia, varmistaa tiedonkulku eri osastojen välillä ja kehittää yhteistä liikenneturvallisuustyötä.

Oppilashuolto

Oppilashuoltotyössä oppilaalla on oikeus saada maksutta sellainen oppilashuolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää. Oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa koulu yhteisössä. Oppilashuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä ja koko koulu yhteisöä tukevana yhteisöllisenä oppilashuoltona. Tämän lisäksi oppilailla on lakisääteinen oikeus yksilökohtaiseen oppilashuoltoon. Monialainen yhteistyö on oppilashuollossa keskeistä. Oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen oppilaaseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen.

4 Mittarit ja arviointi

Nousiaisten kunnan hyvinvointia edistäviä palveluja ja rakenteita arvioidaan erilaisten mittarien ja kyselyjen avulla. Mittarien avulla on mahdollista arvioida nykytilaa, vertailla tietoja muihin kuntiin, asettaa tavoitteita toiminnan kehittämiseksi ja seurata tavoitteiden toteutumista.

4.1 HYTE-kerroin

HYTE-kerroin tarkoittaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosaa, joka toimii kannustimena kunnille toteuttaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä. Valtionosuuden rahoituksen suuruus määräytyy kunnan tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työn ja hyte-kertoimen mukaisesti. Hyte-kerroin koostuu prosessi- ja tulosindikaattoreista. Prosessi-indikaattorit kuvaavat kunnan toimia väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi, joita mitataan TEAviisarin avulla. Tulosindikaattorit kuvaavat väestön terveydentilaa, josta kerätään tietoa erilaisista valtakunnallisista tilastoista kuten kouluterveyskyselyn tuloksista.

Vuonna 2024 Nousiaisten kunnan HYTE-kerroin oli 64 (kuva 2) eli jaetulla sijalla 8 muihin Varsinais-Suomen kuntiin verrattuna (taulukko 1). Prosessi-indikaattorien keskiarvo oli 60 ja tulosindikaattorien keskiarvo 68. Hyte-kertoimen perusteella kunnalle maksettiin valtionosuuden mukana 92 900 euroa vuodessa (taulukko 2), mikä tarkoittaa 19,2 euroa asukasta kohden (taulukko 3).

HYTE-kerroin, 0 - 100

info ind. 5340 Alue: Nousiainen Sukupuoli: Yhteensä

Kuva 2. Nousiaisten HYTE-kerroin vuosilta 2020-2024

Taulukko 1. HYTE-kerroin vertailu Varsinais-Suomen kuntien välillä 2020-2024.

HYTE-kerroin, 0 - 100 (id:5340)	2020	2021	2022	2023	2024
Rusko	76	68	74	81	72
Uusikaupunki	69	62	56	66	71
Kaarina	63	63	66	66	67
Lieto	77	75	65	67	67
Masku	69	69	70	71	67
Naantali	66	66	74	74	66
Kemiönsaari	65	59	56	66	65
Laitila	60	46	39	54	64
Nousiainen	54	65	68	54	64
Koski Tl	76	60	53	62	63
Parainen	55	64	59	64	63
Turku	64	57	67	70	63
Mynämäki	70	66	56	69	61
Salo	70	64	62	63	61
Vehmaa	45	43	37	46	59
Pöytyä	58	51	58	68	58
Somero	54	55	65	59	57
Aura	51	53	41	44	54
Loimaa	57	47	58	71	54
Raisio	68	64	61	65	53
Paimio	69	65	70	68	52
Marttila	47	30	44	54	51
Kustavi	48	38	41	52	50
Sauvo	38	40	36	38	45
Oripää	54	43	50	46	44
Taivassalo	44	46	50	42	44
Pyhäranta	36	32	44	46	34

© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2025

Taulukko 2. HYTE-kerroin summan vertailu Varsinais-Suomen kuntien välillä 2021-2024.

HYTE-kerroin, 1 000 euroa (id:5355)				
	2021	2022	2023	2024
Turku	3136,1	3691,5	3889,1	3942,3
Salo	935,1	908,8	908,5	971,8
Kaarina	617,8	660,3	665,4	750,7
Lieto	427,3	376,5	389,3	430,2
Raisio	441,4	428	456,9	414,7
Naantali	362,6	412,6	417,1	407,4
Uusikaupunki	270,4	246	282,6	329,7
Parainen	274,6	250,8	268,8	291,6
Loimaa	210,4	258,5	307,5	257,3
Masku	187,3	191,9	192,5	199,6
Paimio	200,5	219,3	214,8	180,5
Laitila	111,1	92,8	128,5	166,8
Somero	134,3	156,8	140,7	149,3
Pöytyä	119,9	134,4	155,9	145,6
Rusko	122,7	133,3	147,7	143,9
Mynämäki	144	120,8	147,3	141,6
Kemiönsaari	110	104,5	121,7	131,2
Nousiainen	86	90,1	70,9	92,9
Aura	59,5	45,4	49,4	66
Koski Tl	39,1	34,4	38,9	43,1
Sauvo	33,4	30,5	31,6	41,8
Vehmaa	27,8	24,1	29,1	40,7
Marttila	16,9	24,9	30	30,3
Taivassalo	21,7	23,8	19,9	23,4
Pyhäranta	18	25	25,7	20,4
Oripää	16,2	18,8	17	18,1
Kustavi	10,4	11,4	14	14,7

© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2025

Taulukko 3. HYTE-kerroin euroa/asukas vertailu Varsinais-Suomen kuntien välillä 2021-2024.

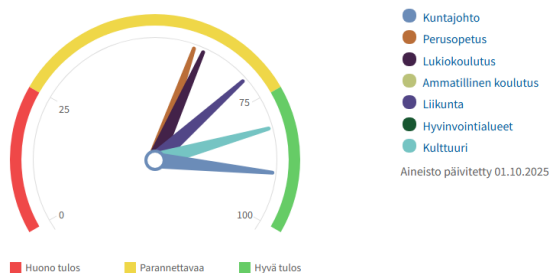
HYTE-kerroin euroa / asukas (id:5341)				
	2021	2022	2023	2024
Rusko	19,3	20,9	23,2	21,6
Uusikaupunki	17,6	15,9	18,9	21,4
Lieto	21,2	18,6	19,1	20,2
Masku	19,6	20	20,1	20,1
Kaarina	17,8	18,6	18,7	20
Naantali	18,7	21,1	21,2	19,7
Kemiönsaari	16,6	15,8	18,7	19,6
Nousiainen	18,3	19,2	15,4	19,2
Laitila	13,1	11	15,5	19,1
Koski Tl	17,1	15,2	17,6	18,9
Turku	16,1	18,9	19,8	18,9
Parainen	18,2	16,6	18,1	18,8
Salo	18,1	17,7	18	18,4
Mynämäki	18,8	15,9	19,7	18,2
Vehmaa	12,1	10,6	13,2	17,6
Pöytyä	14,6	16,3	19,3	17,3
Somero	15,5	18,3	16,8	17,2
Aura	15	11,5	12,6	16,1
Loimaa	13,3	16,5	20,1	16,1
Raisio	18,1	17,2	18,5	15,8
Paimio	18,4	19,9	19,4	15,5
Marttila	8,4	12,5	15,3	15,2
Kustavi	10,8	11,7	14,8	15
Sauvo	11,3	10,3	10,9	13,6
Oripää	12,1	14	13	13,3
Taivassalo	13,1	14,2	11,8	13,3
Pyhäranta	9	12,6	13,2	10,2

© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2025

4.2 TEAviisari

TEAviisari on työväline kunnille, jonka avulla mitataan terveyden edistämisen aktiivisuutta eli kunnan toimintaa asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. TEAviisarin tietoja hyödynnetään kunnan HYTE-kertoimen määrittämisessä. TEAviisarin avulla mitataan kunnan terveydenedistämisenaktiivisuutta eri sektoreilla, jotka ovat kuntajohto, kulttuuri, liikunta, perusopetus ja lukiokoulutus. TEAviisarin tiedot määräytyvät TEAviisariky-selyjen perusteella. Prosessi-indikaattorit kuvaavat kunnan toimia väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Skaalatut indikaattorit kuvaavat kuntien vertailtavia tietoja, jossa 100 tarkoittaa parasta mahdollista arvoa. Vuonna 2025 Nousiaisten kunnan TEAviisarin kokonaispistemäärä oli 72, asteikolla 0-100 (kuva 3). Tulokset ovat tähän astisista arvoista kunnan parhaimmat. Varsinais-Suomen aluevertailussa Nousiaisten kunta sijoittuu 9. sijalle (kuva 4).

Kaikki sektorit : Nousiainen 2025

Pisteet	Nousiainen	Koko maa
Kaikki sektorit	72	72
Kuntajohto	90	85
Perusopetus	58	64
Lukiokoulutus	60	69
Ammatillinen koulutus	..	66
Liikunta	70	69
Hyvinvointialueet	..	59
Kulttuuri	81	77

Kuva 3. Nousiaisten kunnan TEAviisari vuonna 2025 kaikki sektorit.

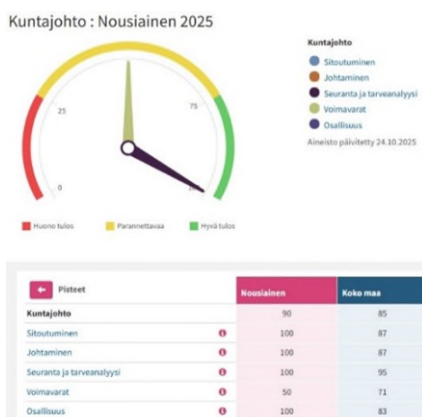
Pisteet	Kaikki sektorit	Kuntajohto	Perusopetus	Lukiokoulutus	Liikunta	Kulttuuri
Masku	75	81	72	..	60	87
Naantali	75	79	72	83	65	77
Rusko	75	87	69	..	75	68
Somero	75	81	76	60	67	88
Turku	74	98	61	63	80	74
Lieto	73	76	71	74	84	78
Raisio	73	87	71	70	69	71
Salo	73	81	59	66	82	76
Nousiainen	72	90	58	60	70	81
Mynämäki	72	80	72	70	65	72
Kaarina	70	73	66	..	68	73
Kemiönsaari	70	89	66	..	73	66
Paimio	70	66	73	75	53	84
Uusikaupunki	69	82	63	60	78	78
Parainen	68	60	66	63	75	72
Laitila	66	74	74	67	38	85
Marttila	64	76	57	..	59	64
Koski Tl	63	51	74	..	74	42
Vehmaa	62	87	57	..	39	64
Sauvo	62	70	52	..	52	76
Pöytyä	61	73	60	..	51	60
Pyhärinta	61	64	60	58
Loimaa	59	90	72	38	61	57
Taivassalo	58	54	69	52
Aura	55	75	51	43
Oripää	55	46	56	..	56	61
Kustavi	52	66	60	..	39	41

Kuva 4. TEAviisarin aluevertailu 2025.

Nousiasten prosessi-indikaattorit: Kuntajohto 2023

TEAviisari kysely kuntajohdolle on tehty keväällä 2025 ja tulokset on julkaistu syksyllä 2025.

Kuntajohdon kokonaispistemäärä on 90. Kuntajohdon osalta Nousiasten kunta on tehnyt eniten kehittämistoimia hytetavoitteiden asettamisessa kunnan talousarvioon ja talous-suunnitelmaan, hytetavoitteiden saavuttamisen arvioinnissa tarkastuslautakunnan arvioin-tikertomuksessa sekä vuosittaisessa raportoinnissa valtuustolle. Kuntajohdon kaikkien osi-oiden yhteispisteet näkyvät kuvassa 5.

Kuva 5. TEAviisari Kuntajohto 2025.

Asukasraadit toteutuvat jo valtaosassa alueen kunnissa, kuten myös Nousiaisissa. Myös talousarviointisuunnittelussa enemmistö hyödyntää hytetavoitteiden toteutumisen arviointiin mittareita (kuva 6).

Pisteet	Hyödynnetään asiakasraateja	Pisteet	Tavoitteet toiminta- ja taloussuunnitelmassa	Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman tavoitteiden toteuttamiseksi
Nousiainen	100Kyllä	Nousiainen	100	100Kyllä
Rusko	100Kyllä	Laitila	100	100Kyllä
Naantali	100Kyllä	Rusko	100	100Kyllä
Raisio	100Kyllä	Naantali	100	100Kyllä
Lieto	100Kyllä	Raisio	100	100Kyllä
Pyhärinta	100Kyllä	Pyhärinta	100	100Kyllä
Palmio	100Kyllä	Palmio	100	100Kyllä
Salo	100Kyllä	Salo	100	100Kyllä
Taivassalo	100Kyllä	Taivassalo	100	100Kyllä
Koski TI	100Kyllä	Koski TI	100	100Kyllä
Masku	100Kyllä	Masku	100	100Kyllä
Mynämäki	100Kyllä	Mynämäki	100	100Kyllä
Oripää	100Kyllä	Aura	100	100Kyllä
Aura	100Kyllä	Kaarina	100	100Kyllä
Kaarina	100Kyllä	Kemiönsaari	100	100Kyllä
Loimaa	100Kyllä	Loimaa	100	100Kyllä
Marttila	100Kyllä	Marttila	100	100Kyllä
Pöytyä	100Kyllä	Parainen	100	100Kyllä
Sauvo	100Kyllä	Pöytyä	100	100Kyllä
Somero	100Kyllä	Sauvo	100	100Kyllä
Turku	100Kyllä	Somero	100	100Kyllä
Uusikaupunki	100Kyllä	Turku	100	100Kyllä
Vehmaa	100Kyllä	Uusikaupunki	100	100Kyllä
Kustavi	100Kyllä	Vehmaa	100	100Kyllä
Laitila	0Ei	Kustavi	100	100Kyllä
Kemiönsaari	0Ei	Lieto	0	0Ei
Parainen	0Ei	Oripää	0	0Kunnassa ei ole laadittu hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa

Kuva 6. Kuntajohdon 2025 tulosten vertailu Varsinais-Suomen kuntiin asukasraatien ja talousarvion mittarien osalta.

Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa hytetavoitteiden saavuttamisen arvioinnissa on vielä osalla kunnista kehitettävää, mutta kaikissa kunnissa toimii erikseen nimetty asiantuntija hyteasioiden koordinointiin (kuva 7). Valtuustolle raportoidaan valtaosassa alueen kuntia (kuva 8).

Nousiaisten liikunnan TEAviisarikysely on täytetty 2024. Nousiaisten TEAviisarin toimintaa kuvaavista prosessi-indikaattoreista liikunnan osalta (taulukko 4) on parhaimmat mahdolliset pisteet liikkumisryhmien järjestämisestä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille, poikkihallinnollisen liikunnan edistämisestä vastaavan ryhmän toiminnasta, liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen koolle kutumisesta säännöllisestä sekä lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuuden vuosittaisesta raportoinnista. Kehitettävää on eniten liikunnan edistämisestä vastaavan viranhaltijan osallistumisesta toimielinten vaikutusten ennakoarvointiin.

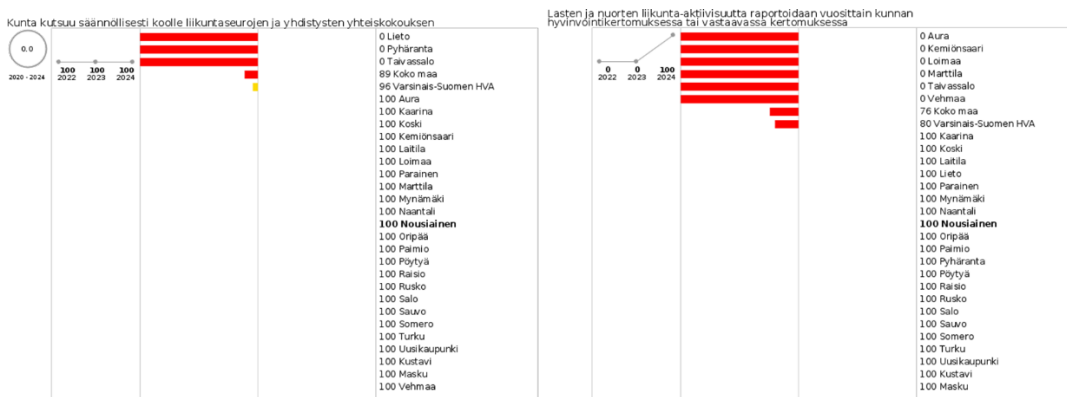
Valtaosalla kunnista on alueellisessa vertailussa hyvä tulos kohdennettujen liikkumisryhmien järjestämisestä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille sekä liikunnan edistämistä käsittelevän poikkihallinnollisen työryhmän osalta (kuva 9). Myös alueellisen vertailussa on kuvattuna liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokous sekä lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuuden vuosittainen raportointi toteutuu valtaosassa kunnista (kuva 10). Alueellisen vertailussa liikunnan edistämisestä vastaavan viranhaltijan osallistumisesta toimielinten vaikutusten ennakoarvointiin on Nousiaisten lisäksi vielä monella muullakin kunnalla kehitettävää (kuva 11).

Taulukko 4. Nousiaisten prosessi-indikaattorit: Liikunta 2024.

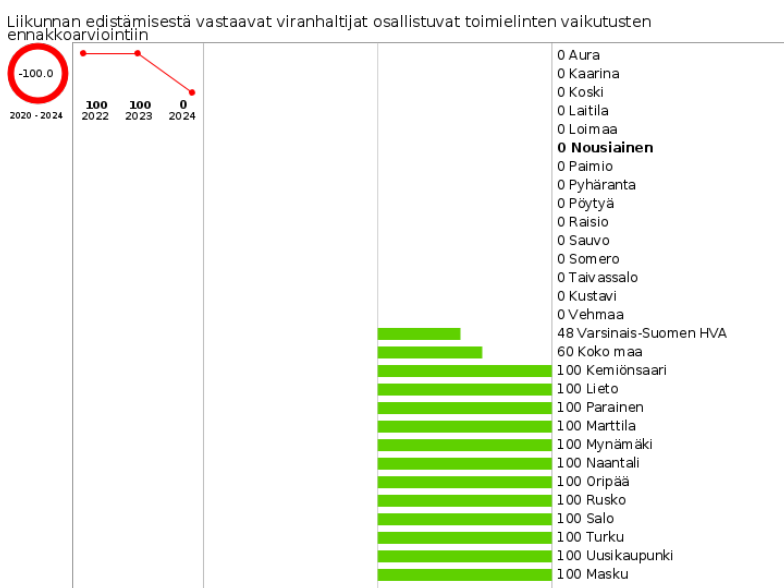
Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2021	2022	2024
Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille info ind. 5327	Nousiainen	yhteensä	100	100	100
Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä info ind. 5328			0	100	100
Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen info ind. 5321			100	100	100
Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa info ind. 5323				0	100
Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakoarvointiin info ind. 5320			100	100	0

Kuva 9. Liikunnan 2024 tulosten vertailu Varsinais-Suomen kuntiin kohdennettujen liikuntaryhmien ja poikkihallinnollisen työryhmän osalta.

Kuva 10. Liikunnan 2024 tulosten vertailu Varsinais-Suomen kuntiin yhteiskokouksen ja lasten sekä nuorten liikunta-aktiivisuuden raportoinnin osalta.

Kuva 11. Liikunnan 2024 tulosten vertailu Varsinais-Suomen kuntiin vaikutusten ennakoarvioinnin osalta.

Nousiaisten kunnan prosessi-indikaattorit: Perusopetus 2023

Perusopetuksen TEAviisari kysely on toteutettu syksyllä 2025 ja tulokset julkaistaan keväällä 2026. Tässä raportissa tarkastellaan perusopetuksen TEAviisari kyselyn vuoden 2023 tuloksia. Taulukossa 5 on kuvattu perusopetuksen tuloksia vuodesta 2021 vuoteen 2024.

Vuoden 2023 osalta perusopetuksessa on eniten kehitettävää kouluruokailusuosituksen noudattamisessa koululounaan ja välipalojen järjestämisessä. Meidän kuntamme tulos tässä on 0. Kriteerit ovat tältä osin tiukat ja esimerkiksi pisteitä laskee kouluruokailun ensimmäisen lounaan ajankohdan sijoittuminen ennen suositusten mukaista aikaa.

Koulujen pitkät liikuntavälitunnit ovat hyvällä tasolla. Toiseksi eniten kehitettävää on kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuuden sekä kouluuyhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastuksessa. Jatkossa tavoitteena on osallistaa vahvemmin hyvinvointialueen edustajia vastausten koostamisessa, jolloin saamme ajantasaisimman tiedon kirjattua kyselyn tuloksiin. Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan hyvin kunnan kouluissa.

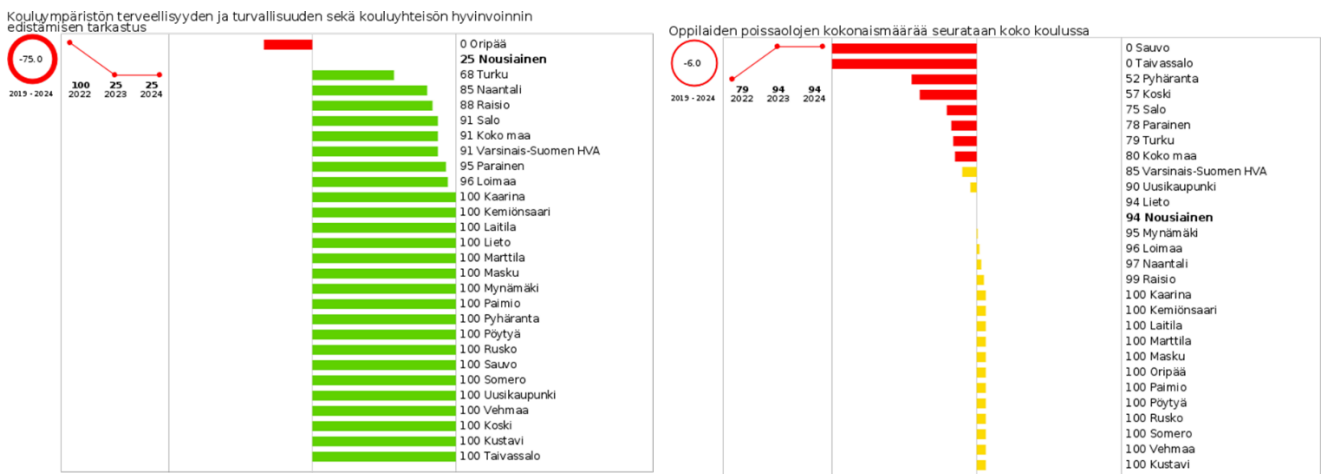
Alueellisessa vertailussa on nähtävissä, että useammassa muussakin kunnassa on haasteita saavuttaa kouluruokailusuosituksen asettamat vaatimukset. Pitkien liikuntavälituntien osalta Nousiaisten tilanne on hyvä verrattuna useampaan muuhun alueen kuntaan (kuva 12). Kuvassa 13 on nähtävissä alueellisen vertailun kouluympäristön tarkastuksen suhteen, eli kehitettävää on paljon suhteessa muihin alueen kuntiin. Oppilaiden poissaolojen seurannassa tilanne on erinomainen myös alueellisessa vertailussa.

Taulukko 5. Nousiaisten kunnan prosessi-indikaattorit: Perusopetus 2023.

Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2021	2022	2023	2024
Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä info ind. 5317	Nousiainen	yhteensä	73	73	0	
Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit info ind. 5316			0	0	75	75
Kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä kouluuyhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus info ind. 5309			100	100	25	25
Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa info ind. 5313			79	79	94	94

Kuva 12. Perusopetuksen 2023 tulosten vertailu Varsinais-Suomen kuntiin kouluruokausosuituksen ja pitkien liikuntavälituntien osalta.

Kuva 13. Perusopetuksen 2023 tulosten vertailu Varsinais-Suomen kuntiin kouluympäristön tarkastuksen ja poissaolojen seurannan osalta.

Nousiaisten kunnan prosessi-indikaattorit: Kulttuuri 2023

TEAvisari kysely kulttuurin osalta on tehty keväällä 2025 ja tulokset on julkaistu syksyllä 2025.

Kulttuurin osalta TEAvisarin prosessi-indikaattoria mitataan vain yhden indikaattorin osalta. Kysymyksessä viitataan kunnan keinoihin madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä esimerkiksi kulttuuriluotsitoiminnalla. Kunnalla käytössä Saattajakortti, joka on yksi

keino madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä. Tulokset ovat parantuneet vuoden 2025 tuloksissa (kuva 14). Kuvassa 15 alueellisessa vertailussa on nähtävissä, että useammalla muulla kunnalla on kehitettävää kulttuurin osallistumisen kynnyksen madaltamisessa.

Pisteet	Kunta järjestää tai tukee taloudellisesti kulttuurin osallistumisen kynnystä madaltavaa vertaistoimintaa
2025	100Kyllä
2023	0Ei
2021	0Ei
2019	0Ei

Kuva 14. Nousiaisten kunnan prosessi-indikaattorit: Kulttuuri vuosivertailu 2019-2025.

Pisteet	Kunta järjestää tai tukee taloudellisesti kulttuurin osallistumisen kynnystä madaltavaa vertaistoimintaa
Laitila	0Ei
Paimio	0Ei
Loimaa	100Kyllä
Uusikaupunki	100Kyllä
Nousiainen	100Kyllä
Lieto	100Kyllä
Salo	100Kyllä
Kemiönsaari	100Kyllä
Marttila	0Ei tietoa
Parainen	100Kyllä
Turku	100Kyllä
Naantali	100Kyllä
Mynämäki	0Ei
Pöytyä	0Ei
Rusko	0Ei
Raisio	100Kyllä
Pyhäranta	100Kyllä
Masku	0Ei
Oripää	0Ei tietoa
Kaarina	0Ei
Somero	0Ei
Aura	0Ei
Vehmaa	0Ei
Kustavi	0Ei
Taivassalo	0Ei
Koski Tl	0Ei tietoa
Sauvo	0Ei

Kuva 15. Kulttuurin tulosten vertailu Varsinais-Suomen kuntiin kulttuuriin osallistumisen kynnyksen madaltamisen osalta.

Nousiaisten kunnan tulosindikaattorit

Tulosindikaattorit kuvaavat väestön terveydentilaa. Skaalatut indikaattorit kuvaavat kuntien vertailtavia tietoja, jossa 100 tarkoittaa parasta mahdollista arvoa. Tuloksia vertaillaan aina kahteen edeltävään vuoteen ja pisteytys lasketaan mitattavan muutoksen perusteella.

Nousiaisten kunnan tulosindikaattorit on kuvattu taulukossa 6.

Nousiaisten kunnassa kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneistä per 10 000 vastaavan ikäistä kohden ovat vähentyneet vuodesta 2022 vuoteen 2023, jolloin kunta on saanut skaalatuksi arvoksi 100 eli parhaimman mahdollisen arvon. Terveystilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokevien prosentuaalinen osuus 8. ja 9. luokan oppilaista on pysytellyt melko samana, joten myös skaalattu arvo on sama sekä 2023 että 2024 lukemien osalta. Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaiden prosentuaalinen osuus vastaavan ikäisestä väestöstä on pysytellyt samana ja skaalattu arvo on vastaavasti laskenut.

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25-64-vuotiaiden prosentuaalinen osuus vastaavan ikäisestä väestöstä on hieman laskenut ja skaalattu arvo on kunnalla 100.

Työkyvyttömyyseläkettä saavien 25-64-vuotiaiden prosentuaalinen osuus vastaavan ikäisestä väestöstä on laskusuunnassa, mutta samanaikaisesti skaalattu kerroin on laskussa. Ylipainoisten prosentuaalinen osuus 8. ja 9. luokan oppilaista on laskussa ja skaalattu arvo nousussa ollen 60.

Taulukko 6. Nousiaisten kunnan prosessi-indikaattorit 2021-2024.

Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2021	2022	2023	2024
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä info ind. 3959	Nousiainen	yhteensä	164,1	264,8	141,3	
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori info ind. 5308			100	100	51	100
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista info ind. 286			25,2		26,1	
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori info ind. 5301			30	30	58	58
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä info ind. 3219			5,3	5,3		
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori info ind. 5304			52	100	54	51
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä info ind. 234			0,3	0,6	0,4	
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori info ind. 5306			100	100	34	100
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä info ind. 306			6,7	6,3	6,1	
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori info ind. 5307			36	47	51	40
Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista info ind. 3906			16,5		8,1	
Ylipaino, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori info ind. 5303			56	56	60	60

4.3 Ehkäisevän päihdetyön kypsyysanalyysi

Ehkäisevän päihdetyön kypsyysanalyysi toteutetaan säännöllisesti kaikissa Varsinais-Suomen kunnissa. Nousiaisten kunta on laatinut ensimmäistä kertaa ehkäisevän päihdetyön kypsyysanalyysin 12.2.2025 ja vastaukset on kuvattu taulukoissa 7 ja 8. Kypsyysanalyysin pohjalta on laadittu suunnitelma seuraaville vuosille ja tavoitteet tullaan huomioimaan hyvinvointisuunnitelmassa.

Kypsyysanalyysin osalta kuvataan kohtia, joissa Nousiaisten kunnalla on kehitettävää. Ensimmäinen on kohta 2. tavoitteiden täsmällisyys ja mitattavuus. Ehkäisevän päihdetyön tavoitteiden määrittämisessä eri ikäryhmille on vielä kehitettävää, samoin tavoitteiden täsmällisyydessä. Tärkeäksi yhteistyöksi koetaan Varhan kanssa tehtävä yhteistyö mm. tietopohjan kehittämiseksi. Toinen kehitettävä kohta on kohta 3. Osallisuus toimintaa ohjaavan suunnitelman laadinnassa. Tässä tavoitteena on jatkossa osallistaa myös elinkeinotoimijoita ja kuntalaisia uusien suunnitelmien laadinnassa ehkäisevää päihdetyötä koskien. Kolmas kehitettävä kohta on numero 6. eriarvoisuuden huomioiminen. Eriarvoisuuteen ei ole suunnitelmissa kiinnitetty huomiota suunnitelmallisesti ja tätä tulisi jatkossa vielä tarkentaa.

Taulukko 7. Ehkäisevän päihdetyön kypsyysanalyysin yhteenveto: Nousiaisten kunta 2025.

Ehkäisevän päihdetyön kypsyysanalyysin yhteenveto

Kunnan nimi: Nousiaisten kunta pvm 12.2.2025

✓	Alkava	Kehittyvä	Hyvä	Optimaalinen
1. Strateginen orientaatio			✓	
2. Tavoitteiden täsmällisyys ja mitattavuus		✓		
3. Osallisuus toimintaa ohjaavan suunnitelman laadinnassa		✓		
4. Yhteistyö ja kumppanuudet				✓
5. Eriarvoisuuden huomiointi		✓		
6. Riskien ja riskiryhmien tunnistaminen			✓	
7. Tiedolla johtaminen			✓	
8. Resurssit				✓
9. Seuranta, arviointi ja raportointi				✓

Soveltaen: Harju-Kivinen, Rajja (2021). Ehkäisevän päihdetyön tiedolla johtamisen hanke (EPTT), Keski-Suomen sairaanhoitoliiri.

Taulukko 8. Ehkäisevän päihdetyön kypsyysanalyysin arvioitavien osioiden lisähuomiot: Nousiainen 2025.

Kunnan nimi: Nousiaisten kunta

Arvioitava osio	Lisähuomiot
1. Strateginen orientaatio	Ehkäisevän päihdetyön suunnitelmassa tavoitteet perustuvat kokemustietoon, mutta niitä ei ole kuvattu asiakirjassa. Laajassa hyvinvointisuunnitelmassa on hyödynnetty keskeisiä tietoja tilastoista ja kyselyistä sekä havaittu keskeiset ehkäisevän päihdetyön haasteet ja sovittu tavoitteista sekä toimenpiteistä.
2. Tavoitteiden täsmällisyys ja mitattavuus	Hyte-suunnitelmassa tavoitteita on määritelty eri ikäryhmille, mutta ne eivät ole täsmällisiä ja tavoiteltua muutosta ei ole määritelty. EPT-suunnitelmassa tavoitteet on määritelty hyvin yleisellä tasolla. Työikäisten ja ikäihmisten osalta tavoitteita ja mittareita on vaikea määrittellä. Koetaan tärkeäksi yhteistyön syventäminen VARHAN kanssa mm. lisätietoa kyseisen väestön terveydentilan seurannasta sekä kontaktipinnan luomisessa ko. väestöryhmän kanssa.
3. Osallisuus toimintaa ohjaavan suunnitelman laadinnassa	Hyte-suunnitelma on laadittu poikkihallinnollisessa hyvinvointitoimikunnassa. EPT-työryhmässä on monialaiset edustajat, mutta työryhmä ei toistaiseksi ole osallistunut toimintaa ohjaavan suunnitelman laadintaan. Seuraavaa kypsyysanalyysia tehdessä tavoittelemme Optimaalinen-tasoa saamalla elinkeinotoimijat mukaan verkostoyhteistyöhön sekä lisäämällä kuntalaisten osallistamista.
4. Yhteistyö ja kumppanuudet	Tiivis yhteistyö toteutuu erilaisissa verkostoissa kunnan sisällä ja yli kuntarajojen. Vinssi-hankkeen myötä yhteistyötä tehdään myös Turun Ammattikorkeakoulun sekä Lounais-Suomen syöpäyhdistyksen kanssa.
5. Eriarvoisuuden huomiointi	Eriarvoisuuteen ei ole kiinnitetty huomiota suunnitelmallisesti. Pienellä paikkakunnalla ei ole havaittavissa samanlaista segregatiota, kuin isommilla paikkakunnilla. EPT-viestintää on tehty myös saavutettavuus huomioiden jakamalla ept-tietoa postitse jokaiseen kotitalouteen (Vapaa-aikaesite). Eriarvoisuuden huomiointista tavoitteiden asettelussa tulisi vielä jatkossa tarkentaa.
6. Riskien ja riskiryhmien tunnistaminen	Keskeiset riskitekijät ja riskiryhmät on tunnistettu ja tilannetta parantavia tavoitteita ja toimenpiteitä on määritelty. (kolmen kunnan ohjausryhmä ja ryhmän alaiset työryhmät: nuoret, työikäiset, ikääntyneet). Ajankohtaisten ilmiöiden ja niihin liittyvien riskien tunnistaminen, esim. kohonneet sähkötupakoinnin määrät nuorten keskuudessa.
7. Tiedolla johtaminen	Suunnittelun tukena käytetään seurantatietoa ja kokemustietoa. Vuosittain laadittavassa hyte-raportissa arvioidaan hyte-suunnitelman toteutumista. Käytännön työssä esim. nuorisotyössä arvioidaan toimien vaikuttavuutta kokemustiedon pohjalta.
8. Resurssit	Resursointi on riittävää ja verkostot tukevat toimintaa molemmin puolin.
9. Seuranta, arviointi ja raportointi	Hyte-raportointia tehdään vuosittain valtuustolle. Hyte-raportti käsitellään myös oman organisaation sisällä hyvinvointitoimikunnassa. Hyte-raportti julkaistaan aina kunnan verkkosivuilla ja linkki raporttiin vapaa-aikaesitteessä, joka jaetaan jokaiseen kotitalouteen.

4.4 Mielen hyvinvoinnin tarkistuslista

Mielen hyvinvoinnin tarkistuslista toteutetaan säännöllisesti kaikissa Varsinais-Suomen kunnissa. Nousiaisten kunta on laatinut mielen hyvinvoinnin tarkistuslistan 31.3.2025. Analyysin pohjalta on laadittu kehittämiskohteita seuraaville vuosille ja tavoitteet tullaan huomioidaan hyvinvointisuunnitelmassa.

Tulosten perusteella Nousiaisten kunnassa on hyvä toimintakäytäntö, pisteitä tarkistuslistasta saimme 41 (kuva 16). Nousiaisten kunta on saanut täydet pisteet strategiasta ja päätoöksenteosta. Rakenteista, rooleista ja osaamisesta kunta on saanut myös hyvät pisteet, ja tunnistaneet kehittämiskohteiksi toimialojen roolien ja tehtävien selkeyttämisen sekä henkilöstön osaamisen kartoittamisen (kuva 17). Toimintatapojen osalta kunta voisi vielä kehittää mielenterveyden ja mielen hyvinvoinnin myönteisestä viestimisestä sekä mielenterveystaitojen vahvistamiseksi tarjottua tukea ja tietoa. Seurannan ja arvioinnin osalta kunnan tilanne on erinomainen. Toimien vaikuttavuuden mittaamista tullaan kehittämään (kuva 18).

Arviointitulosten tulkinta

Yhteenlaskettu pistemäärä: 41		
Kehittämistä vaativa toimintakäytäntö 0-16 pistettä Mielenterveyden edistämisen osa-alueilta löytyy kehitettävää. Arviointimittarin osoittamien osa-alueiden kautta kehittämistyötä voidaan viedä eteenpäin.	Kohti hyvää toimintakäytäntöä 17-33 pistettä Paljon hyviä toimintoja on jo käytössä. Tämä on hyvä lähtökohta mielenterveyden edistämisen jatkokehittämiseksi.	Hyvä toimintakäytäntö 34-48 pistettä Mielenterveyden edistämisen keskeiset osa-alueet ovat kunnossa. Jatkossa voidaan keskittyä tarkennettuihin kehittämiskohteisiin ja hyvän toimintakäytännön ylläpitämiseen.

Kuva 16. Mielen hyvinvoinnin tarkistuslistan arviointitulosten tulkinta.

Mielenterveyden edistämisen arviointilomake

Arviointilomake sisältää neljä osa-aluetta: 1) Strategia ja päätöksenteko, 2) Rakenteet, roolit ja osaaminen, 3) Toimintatavat, 4) Seuranta ja arviointi.

Valitse vaihtoehto ja kirjoita pistemäärä.

Strategia ja päätöksenteko	Kyllä 2p	Osittain 1p	Ei 0p
Mielenterveyden edistäminen on kirjattu kunnan strategiaan tavoitteisiin kuten hyvinvointisuunnitelmaan.	2		
Mielenterveyden edistämisen yhteistyö hyvinvointialueen, järjestöjen ja muiden keskeisten toimijoiden kanssa on kirjattu kunnan strategiaan tavoitteisiin kuten hyvinvointisuunnitelmaan.	2		
Mielenterveyden edistämisen konkreettinen toiminta on kuvattu kunnan hyvinvointisuunnitelmassa.	2		
Kunnassa tehdään mielenterveysvaikutusten ennakoivointia osana keskeisiä päätöksiä ja päätösten ennakoivointia (EVA/MIVA).	2		
Kunnassa hyödynnetään päätöksenteon tukena tietoa asukkaiden mielenterveydestä ja mielen hyvinvoinnista.	2		

Kehittämiskohdat:
Ylläpidetään olemassaolevia rakenteita.

Valitse vaihtoehto ja kirjoita pistemäärä.

Rakenteet, roolit ja osaaminen	Kyllä 2p	Osittain 1p	Ei 0p
Kunnan toimialojen roolit ja tehtävät mielenterveyden edistämässä on selkeästi kuvattu.		1	
Kunnan toimialat ja toimijat tekevät yhteistyötä muiden toimialojen kanssa mielenterveyden edistämiseksi.	2		
Kunnassa on monialainen työ- ja kehittämisryhmä mielenterveyden edistämiseksi.	2		
Kunnassa on määritelty selkeät roolit yhteistyölle hyvinvointialueen ja järjestöjen sekä muiden toimijoiden kuten oppilaitosten ja erilaisten yhteistyöryhmien kanssa.	2		
Kunnassa on riittävät resurssit mielenterveyden edistämisen poikkhallinnolliseen koordinaatioon ja yhteistyöhön.	2		
Kunnassa on nimetty henkilö, jolla on koordinaatiovastuu mielenterveyden edistämiseksi.	2		
Kunnassa on tunnistettu henkilöstön mielenterveyden edistämisen osaamisen kehittämistarpeet ja laadittu suunnitelma osaamisen kehittämiseksi.			0

Kehittämiskohdat:
Kunnan toimialojen rooleja ja tehtäviä mielenterveyden edistämiseksi voisi selkeyttää. Henkilöstön mielenterveyden edistämisen osaamisen kehittämistarpeita ei ole aiemmin kartoitettu. Mielenterveyden edistämisen osaamista kartoitetaan henkilöstön osalta seuraavan valtuustokauden 2025-2029 aikana.

Kuva 17. Mielenterveyden edistämisen arviointilomake strategia ja päätöksenteko sekä rakenteet, roolit ja osaaminen.

Valitse vaihtoehto ja kirjoita pistemäärä.

Toimintatavat	Kyllä 2p	Osittain 1p	Ei 0p
Kunnassa viestitään myönteisesti mielenterveydestä ja mielen hyvinvoinnista.		1	
Kunta tarjoaa asukkaalle tietoa ja tukea mielenterveystaitojen vahvistamiseksi.		1	
Kunnassa on käytössä tutkittuun tietoon perustuvia toimintamalleja mielenterveyden edistämiseksi.		1	
Kunta tekee yhteistyötä hyvinvointialueen ja järjestöjen sekä muiden toimijoiden kuten oppilaitosten ja erilaisten yhteisöiden kanssa.	2		
Kunnassa tuetaan asukkaiden osallisuutta mielenterveyden edistämisen toiminnassa.	2		
Kunta tarjoaa tiloja kuntalaisten mielenterveyttä edistävän toiminnan toteuttamiseksi.	2		

Kehittämiskohdat:
Kunnassa on käytössä mm. Kiva-koulu menetelmä. Kunta on aloittamassa Ystävääpiiri-toiminnan pilotoinnin syksyllä 2025. Toiminnan onnistumista ja vaikutuksia arvioidaan pilotoinnin jälkeen. Jatkossa on mahdollista ottaa käyttöön muita tutkittuun tietoon perustuvia toimintamalleja.

Seuranta ja arviointi

	Kyllä 2p	Osittain 1p	Ei 0p
Kunnan mielenterveyden edistämisen tavoitteiden ja toiminnan toteutumista arvioidaan säännöllisesti.	2		
Kunnassa kerätään tietoa asukkaiden mielenterveydestä ja mielen hyvinvoinnista väestö- ja ikäryhmittäin.	2		
Kunta hyödyntää asukkaita ja yhteistyökumppaneita kerättyä tietoa mielenterveyden edistämisen toiminnan kehittämisessä.	2		
Kunta seuraa, kuinka monialainen ja -toimijainen yhteistyö mielenterveyden edistämiseksi toteutuu.	2		
Kunnassa arvioidaan mielenterveyden edistämisen toimien vaikutuksia ja vaikuttavuutta.		1	
Seuranta- ja arviointitietoa hyödynnetään kunnan hyvinvointisuunnitelman tavoitteissa ja sisällöissä.	2		

Kehittämiskohdat:
Mielenterveyden edistämisen toimien vaikutuksia ja vaikuttavuutta ei ole aiemmin mitattu. Tutkittuun tietoon perustuvien toimintamallien vaikutuksien ja vaikuttavuuden mittaaminen voidaan ottaa osaksi toiminnan arviointia toimintamallien pilotoinnin/käyttöön oton jälkeen.

*Lomake on kehitetty Hyvinvointialueen mielenterveyden edistämisen kypsytyksen, osaamisen ja yhteistoimijuiden vahvistaminen -tutkimushankkeessa: www.thl.fi/hva-mielenterveydenedistaminen. Sovellettu Hyvän mielen kunta -tarkistuslistaa, hyvanmielenkunta.fi.

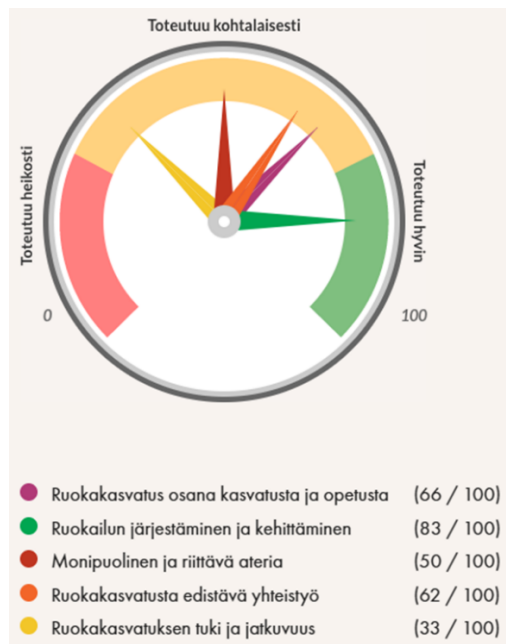
Kuva 18. Mielenterveyden edistämisen arviointilomake toimintatavat sekä seuranta ja arviointi.

4.5 Nykytila.fi -arviointityökalu

Ruokailun ja ruokakasvatuksen nykytilan arviointi on maksuton työkalu ruokakasvatuksen arviointia ja seuranta varten. Nykytilan arvioinnin työkalun avulla on mahdollista maksuttomasti arvioida, kehittää ja seurata kunnan nykyisen ruokailun ja ruokakasvatuksen tilaa. Työkalun avulla on mahdollista vertailla oman kunnan vuosittaista kehitystä sekä kuntien välisiä tietoja Nykytila.fi-verkkosivuilla viiden eri indikaattorin avulla. Indikaattorit ovat seuraavat:

- Ruokakasvatuksen tuki ja jatkuvuus
- Ruokakasvatus osana kasvatusta ja opetusta
- Ruokailun järjestäminen ja kehittäminen
- Monipuolinen ja riittävä ateria
- Ruokakasvatusta edistävä yhteistyö

Nousiaisten kunta on ottanut Nykytila.fi –arviointityökalun käyttöön ensimmäisen kerran vuonna 2025. Varhaiskasvatuksen osalta eniten kehitettävää on ruokakasvatuksen tuella ja jatkuvuudella sekä monipuolisen ja riittävän aterian tarjoamisella. Näihin toimiin tullaan jatkossa kiinnittämään huomiota (kuva 19).

Kuva 19. Varhaiskasvatuksen nykytilan arviointi 2025.

4.5.1 Kyselyt ruokakasvatuksesta ja ruokailusta

Arviointityökaluun liittyen Nousiaisten kunnassa toteutettiin ruokailua ja ruokakasvatusta koskevat kyselyt keväällä 2025 sekä varhaiskasvatuksessa että perusopetuksessa ja lukiossa. Henkilöstölle ja lapsille ja nuorille tehtiin erilliset kyselyt. Kaikki kyselyt toteutettiin nimettöminä.

Varhaiskasvatuksessa lapset saivat aikuisten avustuksella vastata kyselyyn 17.3.-21.3.2025 välisen ajan. Kysely toteutettiin tablettien avulla, jolloin lapsi sai valita viidestä hymynaamasta parhaiten omaa vastustaan kuvaavan hymynaaman. Asteikko kuvasi vastausvaihtoehtoja 1-5, jossa 1 arvosanaa kuvasi surullinen hymynaama eli vastausvaihtoehto ”erittäin huono” ja 5 arvosanaa kuvasi iloinen hymynaama eli vastausvaihtoehto ”erittäin hyvä”. Lapset vastasivat parhaiten omasta mielestään vastaustaan kuvaavan vaihtoehdon kysymykseen ”Millainen ruokailu oli tänään?”. Yleisarvosanaksi koko viikolta lapset antoivat 4,0. Vastauksia saatiin koko viikolta yhteensä 426.

Varhaiskasvatuksessa työskentelevien aikuisten vastauksia saatiin yhteensä 20. Omat ruokakasvatustaidot- ja osaaminen arvioitiin asteikolla 1-10 keskiarvoksi 8,3. Nykyiset ruokasuositukset arvioitiin tuntevan asteikolla 1-10 keskiarvolla 8,7. Noin puolet (10) olivat kiinnostuneita kehittämään osaamistaan ruokasuosituksista ja noin puolet (9) eivät olleet kiinnostuneita kehittämään osaamistaan ruokasuosituksista. Henkilöstö antoi lasten päivittäisen ruokailun seurannan perusteella yleisarvosanaksi varhaiskasvatuksen ruoalle 3,1 (asteikolla 1-5, jossa 1 on erittäin huono ja 5 on erittäin hyvä). Henkilökunta arvioi lasten suhtautuvan ruokaan ja puhuvan ruoasta melko myönteisesti, keskiarvo 3,5 samalla asteikolla kuin edellinen kysymys. Henkilökunta arvioi lasten syövän ruokaa melko mielellään, keskiarvo 3,4. Ruoan maun henkilökunta arvioi lasten pitävän hyvänä, keskiarvo 3,3. Varhaiskasvatuksen aamupala arviointiin hyväksi, keskiarvo 3,3, lounas/päivällinen hie-man aamupalaa paremmaksi, keskiarvo 3,7, välipala keskiarvo 3,2, ruokalistarunko 2,9 keskiarvo ja satokauden huomioiminen ruokailussa ja ruokakasvatuksessa 2,3 keskiarvo.

Perusopetuksen ja lukion kyselyyn saatiin vastaus 352 oppilaalta. Valtaosa vastaajista olivat Henrikin yhtenäiskoululta (287). Muista kouluista vastaajia oli seuraavasti: Kirkonpiirin koulu (45), Valpperin koulu (19) ja lukio (1). Vastausaika oli 22.4.2025-9.5.2025 ja kysely toteutettiin sähköisen Webropol-lomakkeen avulla.

52% ilmoitti syövänsä lämpimän koululounaan viitenä päivänä kouluviikon aikana. 3-4

päivänä syö 23%, 1-2 päivänä 20% ja ei kertaakaan 5%. Raastetta ja salaattia vastaajista syö 37% viitenä päivänä kouluviikon aikana, 20% 3-4 päivänä, 29% 1-2 päivänä ja ei kertaakaan 14%. Maitoa tai piimää kouluviikon aikana juo 32% viitenä päivänä, 3% 3-4 päivänä, 6% 1-2 päivänä ja ei kertaakaan 59%.

Näkkileipää tai leipää kouluviikon aikana syö 23% viitenä päivänä, 34% 3-4 päivänä, 33% 1-2 päivänä ja ei kertaakaan 10%. Koululounasta tarjotaan sopivaan aikaan päivästä, täysin samaa mieltä oli 16%, samaa mieltä 56%, eri mieltä 21% ja täysin eri mieltä 7%. Koululounaan syömiseen on varattu riittävästi aikaa, täysin samaa mieltä oli 19%, samaa mieltä 45%, eri mieltä 25% ja täysin eri mieltä 11%.

Oppilailta kysyttiin myös mitkä asiat vaikuttavat siihen, jos he eivät syö koululounasta kaikkina koulupäivinä. 79% vastasi, että ruoan maku vaikuttaa asiaan, 31% vastasi ettei tee mieli syödä ja 19% vastasi syiksi muut syyt. Muita syitä oli esimerkiksi kokemukset ruoan huonosta laadusta, ruoan pahasta mausta, ei ole nälkä, ruoan koostumus ei ole mieluista tai ruoan mausteet koettiin liian eksoottisiksi. 5% vastaajista vastasivat että ruokalassa on liian kova meteli ja kaverien mielipiteet vaikuttavat 5 %:lla vastaajista siihen, että he eivät syö joka päivä koululounasta ja 4% ei ole ruokaseuraa. 2% kertoivat, että ruokalan häiriökointi vaikuttaa ruoan syömättä jättämiseen.

39% olivat täysin samaa mieltä siitä, että koululounasta on tarjolla riittävästi, 49% olivat asiasta samaa mieltä, eri mieltä olivat 9% ja täysin eri mieltä 3%. Koululounas on laadultaan hyvää, vastaajista oli täysin samaa mieltä 7%, samaa mieltä 37%, eri mieltä 36% ja täysin eri mieltä 20%. Koululounas on maultaan hyvää, täysin samaa mieltä oli 7%, samaa mieltä 33%, eri mieltä 39% ja täysin eri mieltä 21%. Ruokailuympäristö on viihtyisä, täysin samaa mieltä 18%, samaa mieltä 59%, eri mieltä 16% ja täysin eri mieltä 7%. Vastaajista 34% olivat sitä mieltä, että opettajat ja henkilökunta valvovat ruokailua riittävästi. 52% olivat asiasta samaa mieltä, eri mieltä 11% ja täysin eri mieltä 3%. Sopivaksi ajankohdaksi syödä koululounas enemmistö ehdotti aikaväliä 11-11:30. Vastaajat saivat myös merkitä kiertävän ruokalistan 10 suosikkiruokaa ja 10 vähiten pidettyä ruokaa sekä esittää toive-ruokiaan.

Henkilöstöltä vastaukset saatiin 49 henkilöltä. Vastaajat arvioivat oman ruokakasvatustaitonsa ja -osaamisensa asteikolla 1-10 keskiarvoksi 8,3 ja ruokasuositusten tuntemisen samalla asteikolla keskiarvoksi 8,1. 35% on kiinnostunut kehittämään osaamistaan

ruokasuosituksesta ja 65% ei ole. Henkilökunta arvioi lasten suhtautuvan ruokaan ja puhuvan ruoasta melko neutraaliksi, keskiarvo 2,7 (asteikko 1-5 jossa 1 on erittäin huono ja 5 on erittäin hyvä). Henkilökunta arvioi kysymykseen ”syövätkö lapset ruokaa mielellään” neutraaliksi, keskiarvo 2,8 samalla asteikolla kuin edellinen kysymys. Ja lapset kokevat ruoan maun henkilökunnan mielestä melko neutraaliksi myös, keskiarvo 2,9.

Henkilökunta antoi yleisarvosanaksi kouluruoalle ka 3,7 (asteikolla 1-5), arvosanan ruoan maulle ka 3,5 ja arvosanan ruoan laadulle ka 3,5. Lisäksi henkilökunta arvioi vastauspiävän koululounaan ka 3,7 ja kiertävän ruokalistan monipuolisuuden ka 3,2 sekä satokausien vaihtelun huomioimiselle ruokailussa ka 3,0.

4.6 Viiden tähden liikenneturvallinen kunta -malli

Viiden tähden liikenneturvallinen kunta –mallin avulla Varsinais-Suomen ELY-keskus arvioi kuntien liikenneturvallisuustyötä kaikissa Varsinais-Suomen ja Satakunnan kunnissa. Kysely painottaa liikenneturvallisuustyötä osana kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuutta. Uusi arviointikysely koostuu seuraavista teemoista: 1) liikenneturvallisuuden perusta, 2) kunnan liikenneturvallisuustyöryhmän toiminta, 3) kunnan liikenneturvallisuusviestintä, 4) liikenneturvallisuustyö kunnan eri toimialoilla ja työyksiköissä, 5) koulukuljetuksen liikenneturvallisuuden varmistaminen, 6) kunnan omien työntekijöiden huomiointi, 7) kunnan johdon osallistaminen ja sitouttaminen ja 8) liikenneturvallisuustilannetta kuvaavat mittarit. Arviointi tehdään valtuustokausittain. Viimeisin arvio on tehty 2025 ja Nousiaisten liikenneturvallisuustyö on viidenneksi parhainta Varsinais-Suomen ja Satakunnan kuntiin verrattuna. Kunta on saanut arvioinnissa neljä tähteä pistein 35,55/50 (kuva 20).

Kokonaispisteet ja tähdet

Kunta	Kokonaispistemäärä	Tähtien määrä	Kunta	Kokonaispistemäärä	Tähtien määrä	Alin mahdollinen tähtimäärään oikeuttava pistemäärä	Tähdet
Kaarina	38,80	4 ★★★★★	Laitila	29,90	3 ★★★	45,00	★★★★★
Sauvo	37,25	4 ★★★★★	Pöytyä	29,80	3 ★★★	40,00	★★★★★
Naantali	35,95	4 ★★★★★	Kokemäki	29,65	3 ★★★	35,00	★★★★★
Rusko	35,75	4 ★★★★★	Aura	29,45	3 ★★★	30,00	★★★★★
Nousiainen	35,55	4 ★★★★★	Kemilönsaari	28,75	3 ★★★	25,00	★★★★★
Lieto	34,35	3,5 ★★★★	Loimaa	28,30	3 ★★★	20,00	★★★★
Parainen	33,65	3,5 ★★★★	Pyhäranta	26,85	3 ★★★	15,00	★★★
Karvia	33,15	3,5 ★★★★	Eura	26,60	3 ★★★	10,00	★★
Masku	33,00	3,5 ★★★★	Sillainen	26,50	3 ★★★	5,00	★
Paimio	33,00	3,5 ★★★★	Turku	26,25	3 ★★★	0,01	↓
Nakkila	32,70	3,5 ★★★★	Uusikaupunki	25,70	3 ★★★		
Mynämäki	32,30	3,5 ★★★★	Orpää	25,45	3 ★★★		
Pori	32,15	3,5 ★★★★	Kustavi	24,25	2,5 ★★		
Rauma	31,90	3,5 ★★★★	Ullvila	24,20	2,5 ★★		
Eurajoki	31,60	3,5 ★★★★	Vehmaa	24,15	2,5 ★★		
Raisio	31,50	3,5 ★★★★	Jämijärvi	24,05	2,5 ★★		
Murttila	31,25	3,5 ★★★★	Huittinen	23,00	2,5 ★★		
Koski Tl	30,85	3,5 ★★★★	Merikarvia	22,10	2,5 ★★		
Salo	30,25	3,5 ★★★★	Säkylä	21,50	2,5 ★★		
Kankaanpää	30,10	3,5 ★★★★	Taivassalo	21,45	2,5 ★★		
Somero	30,10	3,5 ★★★★	Pomarkku	19,95	2 ★★		
			Hörjälta	19,70	2 ★★		
			Keskiarvo	29,19	3		

Huom! Kunkin kunnan yksityiskohtaiset vastaukset löytyvät liitteestä 2.

Kuva 20. Viiden tähden liikenneturvallinen kunta -mallin kokonaispisteet ja tähdet vuonna 2025 vertailuna Varsinais-Suomen ja Satakunnan kunnat.

5 Nousiaisten kuntalaisten kokemusperäiset tiedot

Kokemusperäisellä tiedolla tarkoitetaan henkilöiden subjektiivisia ajatuksia ja kokemuksia omasta hyvinvoinnista ja terveydestä sekä elinympäristön hyvinvointia tukevista asioista ja turvallisuudesta. Kokemusperäistä tietoa on kerätty muun muassa kuntalaiskyselyn avulla, palvelujen tyytyväisyyskyselyillä ja lapsiparlamenttia osallistamalla, jotta tietoa saataisiin hyödynnettyä kattavasti kaikista ikäryhmistä.

5.1 Varhaiskasvatuksessa olevien lasten ajatuksia varhaiskasvatuksesta

Varhaiskasvatuksessa olevat lapset saivat vastata sähköiseen kyselyyn yhdessä huoltajan kanssa keväällä 2025. Vastauksia saatiin yhteensä 63.

Valtaosa lapsista (67%) ilmoitti tulevansa päiväkotiin/perhepäivähoitoon iloisella mielellä, osa (30%) ihan ok mielellä ja pieni osa (3%) surullisella mielellä. Lasten mielestä päiväkodissa/perhepäivähoidossa viisi kivointa asiaa ovat leikkiminen (97%), ulkoilu (92%), askartelu, maalaaminen, piirtäminen (90%), retket (86%) ja jumppahetket (86%).

Lasten mielestä päiväkodissa/perhepäivähoidossa viisi vähiten kivointa asiaa ovat päivälepo (43%), jokin muu asia (43%), johon lapset olivat vastanneet: kaveri kiusaa, kakkapuhminen, ei saa juosta, ei ole kiva leikkiä yksin ja kaikki kivaa. Lapsista vähiten kivoimpia asioita olivat myös pukemistilanteet (24%), lukeminen ja loruttelu (14%) sekä WC-käynti (14%).

Lasten mielestä unelmien päiväkotipäivä/päivä perhepäivähoidossa olisi sellainen, jossa muun muassa saisi leikkiä tai leipoa koko päivän, saisi leikkiä heppaleikkiä, piirtää ja muovailla, päivä sisältäisi paljon leikkiä, saisi leikkiä mitä tahtoisi ja olisi pannukakkua ja suklaakiisseliä välipalaksi, leikittäisiin legoilla ja dinosaurisleikkejä. Lisäksi lasten unelmien päivässä olisi uimista, prinsessaleikkiä, syötäisiin jäätelöä ja karkkia, ulkoiltaisiin, mentäisiin metsäretkelle, ruokana olisi pinaattiletuja, ei nukuttaisi päiväunia, olisi oman lelun päivä, mentäisiin Areenalle, olisi trampoliini, jalkapalloa, pyöräretki, grillailua laavulla ja piippaa auto vierailisi. Näiden asioiden lisäksi unelmapäivään lasten mielestä kuuluisi karkki-rekkipäivä, syötäisiin karkkia, koko päiväkotisi olisi koristeltu, leikittäisiin kotileikkiä, äiti ja isi

olisi päiväkodissa mukana, tehtäisiin eväsretkiä, olisi juhlapäivä ja teeman mukainen pu-
keutuminen sekä tehtäisiin toivejuttuja kaverin kanssa.

5.2 Lapsiparlamentin työpajatyöskentely

Nousiaisten kunnassa käynnistettiin lapsiparlamenttitoiminnan pilotointi keväällä 2025. Lapsiparlamenttitoimintaan osallistui kunnan kaikki 4. luokkalaiset lapset ja jatkossa lapsiparlamenttitoiminta kattaa yhden lukukauden. Uusi lapsiparlamentti aloittaa aina syysluku-
kauden alussa. Osana lapsiparlamenttitoimintaa jäsenet saivat osallistua lasten ja nuorten
hyvinvointisuunnitelman laadintaan työpajatyöskentelyn avulla. Lapsilta kysyttiin mielipi-
teitä kolmeen kysymykseen:

Mikä on parasta Nousiaisissa?

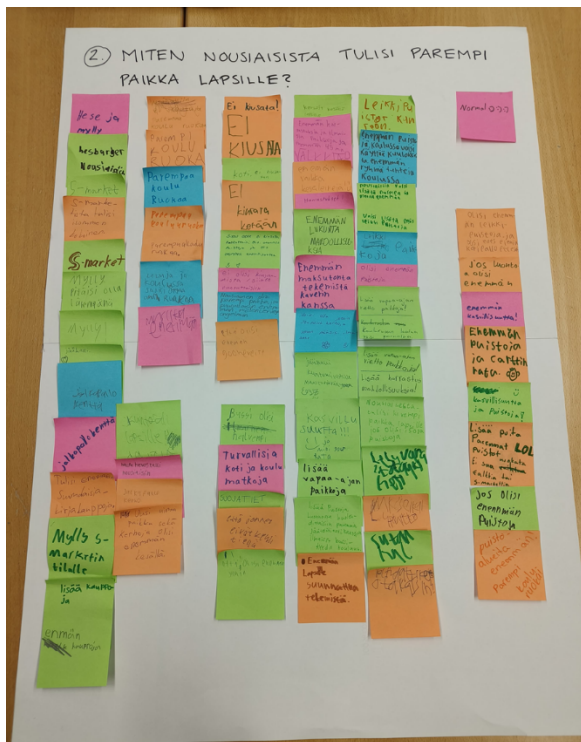
Miten Nousiaisista tulisi parempi paikka lapsille?

Mitä mielestäsi Nousiaisissa asuville lapsille kuuluu?

Lapsiparlamentin vastaukset kysymykseen: ”Mikä on parasta Nousiaisissa” (kuva 21) on
jaoteltu neljän eri teeman alle, jotka ovat paikat, läheiset, mielekäs tekeminen ja päivittäi-
nen elämä. Paikkoihin lapsiparlamentin jäsenet luettelivat seuraavat kohteet:

Falkinkoski, Nouste Areena, S-Market, vaijeriliuku, kirjasto, pururata, urheilukenttä, leikki-
puisto, koti, kanala, luistelukenttä, maatila, pihakeinu, nuokkari, koljolan kenttä, Pohojan-
portti, kaffela/kepula/NKP, koulu, luonto, metsät ja pulkkamäet. Läheisissä mainittiin kaverit
ja perhe.

Mielekkään tekemisen teemaan lajiteltiin seuraavat kommentit: harrastukset, kerhot, va-
paa-aika, liikuntatunnit ja välitunnit. Päivittäiseen elämään lajiteltiin seuraavat kommentit:
kaikki, elämä, lapsi itse, ruoka ja lyhyet koulumatkat. Koulunkäyntiin liittyviä asioita lapset
kirjasivat seuraavasti: parempi kouluruoka, leluja kouluun, omat ruoat kouluun, enemmän
musiikkia, halvempi bussi/ilmaiset bussikydyt kouluun, turvallisia koti- ja koulumatkoja,
suojatiet, enemmän 45 min välitunteja, ilmaisia iltapäiväkerhoja, koulussa voisi käyttää

Kuva 22. Lapsiparlamentin työpajatyöskentelyn tulokset kysymykseen: ”Miten Nousiaisista tulisi parempi paikka lapsille?”

Lapsiparlamentin vastaukset kysymykseen: ”Mitä Nousiaisissa asuville lapsille mielestäsi kuuluu” (kuva 23) olivat seuraavanlaiset: hyvää, tasa-arvoa, Nousiaisissa on kivaa, Nousiainen on paras paikka, on kavereita, perhe, ulkona on kivaa, hyvää, mutta liian tylsää, harrastuksissa on kivaa, perhe on tärkeä, koulu on ok, Kirkonpiirin koulua ei haluta lakkautettavan, vapaa-ajalla on kiva leikkiä ja uida, oma aika, yhteinen aika, oma koti, nukketheateriharrastus on hyvä, lasten puisto, metsäretkiä, piirustuskerho ympäri vuoden, joitain kiusataan, päätöksenteko lapsille kuuluvista asioista, super harvoin kipeä tai sairas, ei ole hyvä kun metsiä hakataan pois, ruoka, opettajat ovat kivoja ja pieni paikkakunta, mutta ok.

Kuva 23. Lapsiparlamentin työpajatyöskentelyn tulokset kysymykseen: ”Mitä Nousiaisissa asuville lapsille mielestäsi kuuluu?”

5.3 Kuntalaiskyselyn tuloksia

Keväällä 2024 teetettiin laaja kuntalaiskysely, jonka tarkoituksena oli kartoittaa kuntalaisten tyytyväisyyttä palveluihin sekä hyvinvoinnin ja terveydentilaa. Vastaajien alaikäraja oli 15-vuotta. Kysely toteutettiin Webropol-kyselynä kunnan kotisivuilla sekä paperisilla lomakkeilla, joita oli saatavilla kirjastolla. Laajassa hyvinvointikertomuksessa esitetään poimintoja kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveydentilaan liittyvistä vastauksista. Kappaleessa 6 tuloksia ryhmitellään ikäryhmittäin. Tässä kappaleessa tuloksia kuvataan kaikkien vastaajien osalta. Tarkemmat tulokset löytyvät kuntalaiskyselyn raportista kunnan verkkosivuilta.

Yhteensä 335 kuntalaista vastasi kyselyyn ja heistä 66,3% oli naisia, 32,5% miehiä ja 1,2% ilmoittivat sukupuolekseen muu tai eivät halunneet vastata. Enemmistö vastaajista oli 40-49 –vuotiaita (26,9%) ja 30-39 –vuotiaita (25,7%). Muista ikäryhmistä vastaajina olivat suurimmasta vastaajaprosentista pienimään 60-69-vuotiaat (11%), 50-59-vuotiaat (10,7%), 15-18-vuotiaat (10,1%), 70-vuotiaat ja yli (9,6%) ja 19-29-vuotiaat (6%).

Uni

Kuntalaiskyselyyn vastanneista 69% koki nukkuvansa riittävästi useimpina öinä. Unenlaatuunsa erittäin hyväksi koki 8% ja hyväksi 52%. Neutraalisti unenlaatuunsa suhtautui 25%. 13% koki unenlaatuunsa huonoksi ja 2% erittäin huonoksi.

Liikunta

51% vastaajista ilmoitti harrastavansa reipasta liikuntaa vähintään kaksi tuntia ja 30 minuuttia ja 31% ilmoitti harrastavansa vähintään 1 tunnin 15 minuuttia rasittavaa liikuntaa.

Ravitsemus

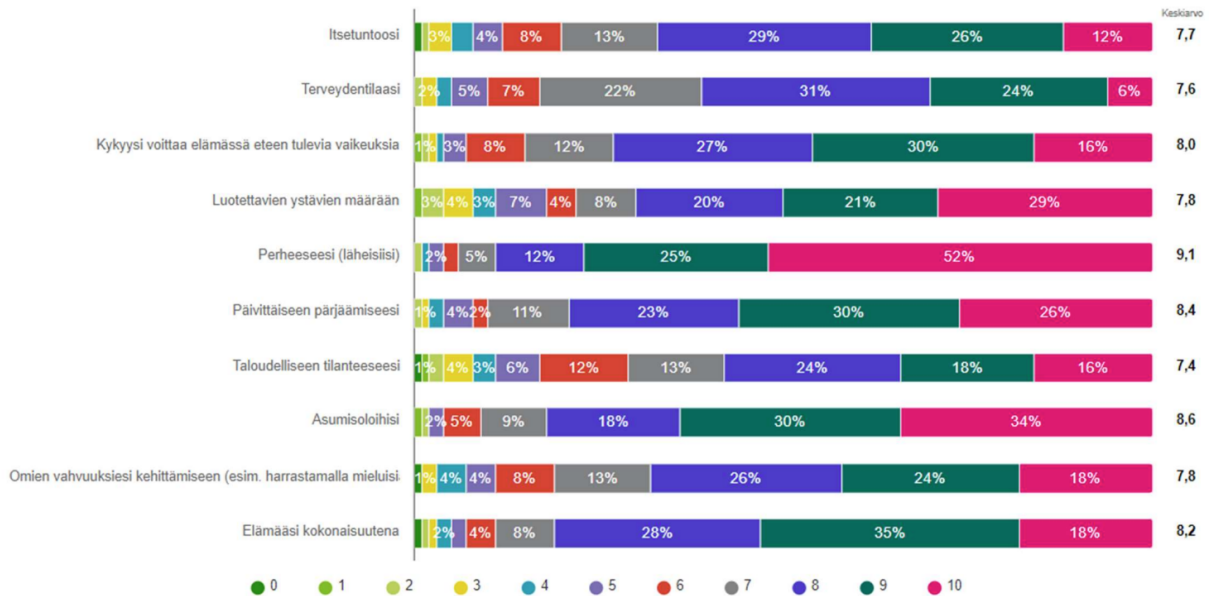
Vastaajista 22% vastasivat syövänsä kalaa vähintään kaksi kertaa viikossa. 13,21% vastasivat syövänsä kasviksia, hedelmiä ja marjoja niukasti. Vastaavasti 44,14% Nousiaislaisista syövät kasviksia, hedelmiä ja marjoja useita kertoja päivässä.

Mielen hyvinvointi

Vastanneiden mielen hyvinvointi on kolmiportaikollisen asteikon keskitasolla eli kohtalaisella tasolla keskiarvon ollessa 24,2. Arvo on sekä Suomen keskiarvoa (23,5) että Varsinais-Suomen hyvinvointialueen keskiarvoa (23,4) korkeampi.

Elämäntilanne

Kun ajattelet nykyhetkeä, niin kuinka tyytyväinen olet tällä hetkellä
 3X10D® on Diakonia-ammattikorkeakoulun rekisteröimä tuotemerkki. 0= erittäin tyytymätön 10= erittäin tyytyväinen
 Vastaaajien määrä: 330

Kuva 24. 3X10D-mittari kuvaa tyytyväisyyttä eri elämän osa-alueisiin. Mittari on rekisteröity Diakonia ammattikoululle.

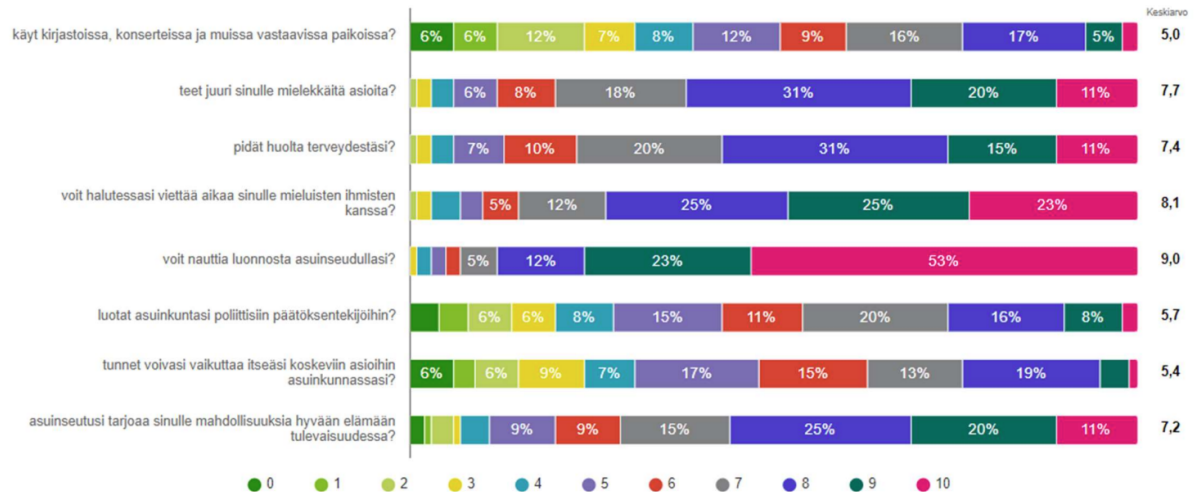
Nousiaisissa kuntalaiset ovat tyytyväisiä elämäntilanteeseensa (kuva 24). Tyytyväisyyttä aikaansaavaa eniten perhe ja läheiset (ka 9,1), asumisolot (ka 8,6), päivittäinen pärjääminen (ka 8,4), elämä kokonaisuutena (ka 8,2) ja kyky voittaa elämässä eteen tulevia vaikeuksia (ka 8). Lisäksi vastaajat ovat tyytyväisiä elämäntilanteeseen itsetunnon (ka 7,7), luotettavien ystävien määrään (ka 7,8), omien vahvuuksien kehittämisen (ka 7,8) terveydentilan (ka 7,6) ja taloudellisen tilanteen (ka 7,4) suhteen. Yksikään aihealueista ei ilmaise tyytymättömyyttä elämäntilanteeseen.

Paikallinen sosiaalinen hyvinvointi

Kuinka paljon

Paikallisen sosiaalisen hyvinvoinnin mittari/mittarin kehittäjä Sakari Kainulainen. 0=ei lainkaan 10=erittäin paljon

Vastaajien määrä: 333

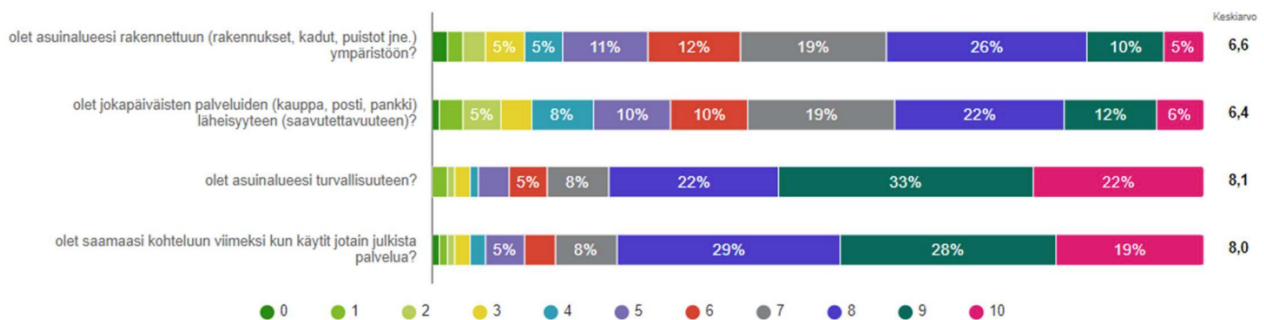

Kuva 25. Paikallisen sosiaalisen hyvinvoinnin mittari (osa 1).

Kuinka tyytyväinen

0=ei lainkaan 10=erittäin tyytyväinen

Vastaajien määrä: 333

Kuva 26. Paikallisen sosiaalisen hyvinvoinnin mittari (osa 2).

Paikallisen sosiaalisen hyvinvoinnin mittari kuvaa tekijöitä, mitkä lisäävät ihmisten subjektiivista hyvinvointia (kuvat 25 ja 26). Kuntalaiset olivat kaikkein tyytyväisimpiä mahdollisuuksiin nauttia luonnosta asuinseudulla (ka 9), mahdollisuuksiin halutessaan viettää aikaa itselle tärkeiden ihmisten kanssa (ka 8,1), asuinalueen turvallisuuteen (ka 8,1) ja saamaansa kohteluun julkisissa palveluissa (ka 8). Lisäksi tyytyväisiä oltiin itselle merkityksellisten asioiden tekemiseen (ka 7,7), omasta terveydestä huolehtimiseen (ka 7,4),

asuinseudun tarjoamiin mahdollisuuksiin hyvään elämään tulevaisuudessa (ka 7,2), asuinalueen rakennettuun ympäristöön (ka 6,6) sekä jokapäiväisten palvelujen saavutettavuuteen (ka 6,4). Tyytymättömmimpiä oltiin luottamukseen asuinkunnan poliittisiin päätöksentekijöihin (ka 5,7), tunteeseen voivansa vaikuttaa itseään koskeviin asioihin asuinkunnassa (ka 5,4) sekä vähiten aktiivisia asukkaat olivat käymään kirjastoissa, konserteissa ja muissa vastaavissa paikoissa (ka 5,0).

6 Nousiaisten kunnan hyvinvointitiedot ikäryhmittäin

Indikaattoritiedot perustuvat kunnasta saatavilla oleviin erilaisiin valtakunnallisista tilastoista poimittaviin tietoihin, jotka ovat THL:n suosituksen mukaisia kunnan hyvinvointikertomuksen vähimmäistietosisällöksi. Lisäksi tiedoissa kuvataan muita ajankohtaisia ilmiöitä. Tietoja poimitaan muun muassa valtakunnallisesta Sotkanet-tietopalvelusta.

Indikaattorien aihealueet on jaoteltu seuraaviin teemoihin: Elinolot, elintavat, terveydentila, mielenterveys, elämänlaatu, osallisuus ja turvallisuus. Teemoja käsitellään eri väestöryhmien osalta indikaattorien sisältöjen mukaisesti: Kaikki ikäryhmät, lapset, nuoret, työikäiset ja iäkkäät.

6.1 Elinolot

6.1.1 Kaikkien ikäryhmien elinolot

Väestörakenne

Nousiaisissa 0-17-vuotiaiden prosentuaalinen osuus väestöstä on hieman laskussa, työikäisten määrä on pysytellyt ennallaan ja 65 vuotta täyttäneiden prosentuaalinen osuus väestöstä on nousussa (taulukko 9).

Taulukko 9. 0–65 -vuotiaiden % osuus väestöstä Nousiaisissa vuona 2022-2024.

Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2022	2023	2024
0 - 17-vuotiaat, % väestöstä info ind. 1065	Nousiainen	miehet	23,4	23,1	22,5
		naiset	22,9	22,3	21,9
		yhteensä	23,1	22,7	22,2
18 - 64-vuotiaat, % väestöstä info ind. 206		miehet	56,8	56,7	57,2
		naiset	54,6	55,4	54,8
		yhteensä	55,7	56,0	56,0
65 vuotta täyttäneet, % väestöstä info ind. 1068		miehet	19,9	20,2	20,4
		naiset	22,5	22,3	23,3
		yhteensä	21,2	21,3	21,8

Väestöennuste

Väestöennuste kuvaa tulevaa väestönkehitystä, mikäli viime vuosien väestökehitys jatkuisi samanlaisena. Nousiaisissa 0-17-vuotiaiden prosentuaalinen osuus väestöstä väestöennusteen 2040 mukaan on 18%. 18-64-vuotiaiden prosentuaalinen osuus ennusteen mukaan on 57,1% ja 65 vuotta täyttäneiden 24,9%.

Ikäryhmittäinen väestöennuste 2040

Suurimmat väestöryhmät ennusteen mukaan tulisivat olemaan 19-49 –vuotiaat. Toiseksi suurin väestöryhmä tulisi olemaan 50-64 vuotiaat (kuva 27).

Väestöennuste 2024: Väestö 31.12. muuttujina Alue, Vuosi, Sukupuoli, Tiedot ja Ikä

	Yhteensä								
	Väestö 31.12. (ennuste 2024)								
	Yhteensä	0 - 6	7 - 12	13 - 15	16 - 18	19 - 49	50 - 64	65 - 74	75 -
Nousiainen									
2024	4 693	325	368	217	194	1 668	904	581	436
2025	4 688	322	357	209	197	1 666	907	584	446
2026	4 680	319	326	222	195	1 665	911	571	471
2027	4 670	313	330	196	200	1 662	910	560	499
2028	4 664	297	321	206	193	1 635	938	557	517
2029	4 655	293	322	177	203	1 636	932	552	540
2030	4 647	298	312	180	180	1 636	938	544	559
2031	4 639	298	309	159	189	1 635	923	551	575
2032	4 634	299	306	158	166	1 634	936	547	588
2033	4 633	300	300	160	165	1 625	928	557	598
2034	4 633	301	286	171	148	1 636	934	545	612
2035	4 636	302	283	171	148	1 633	939	542	618
2036	4 642	304	288	161	148	1 643	937	536	625
2037	4 650	306	288	147	159	1 649	944	522	635
2038	4 659	307	289	144	158	1 651	953	515	642
2039	4 667	308	290	149	149	1 658	955	506	652
2040	4 675	310	290	149	137	1 669	955	508	657

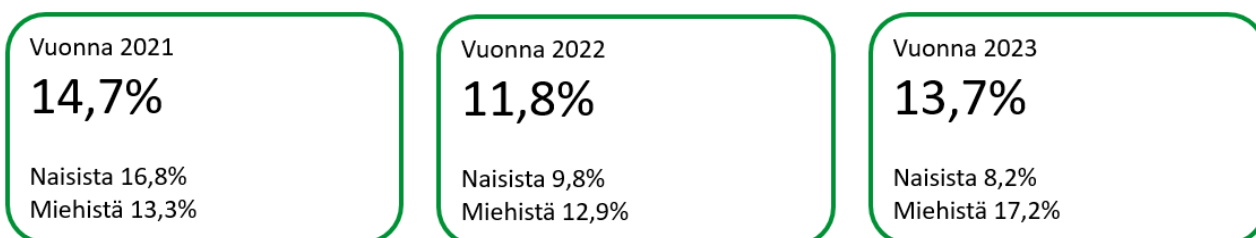
Kuva 27. Väestöennuste 2024: Väestö 31.12.

6.1.2 Lasten ja nuorten elinolot

Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä

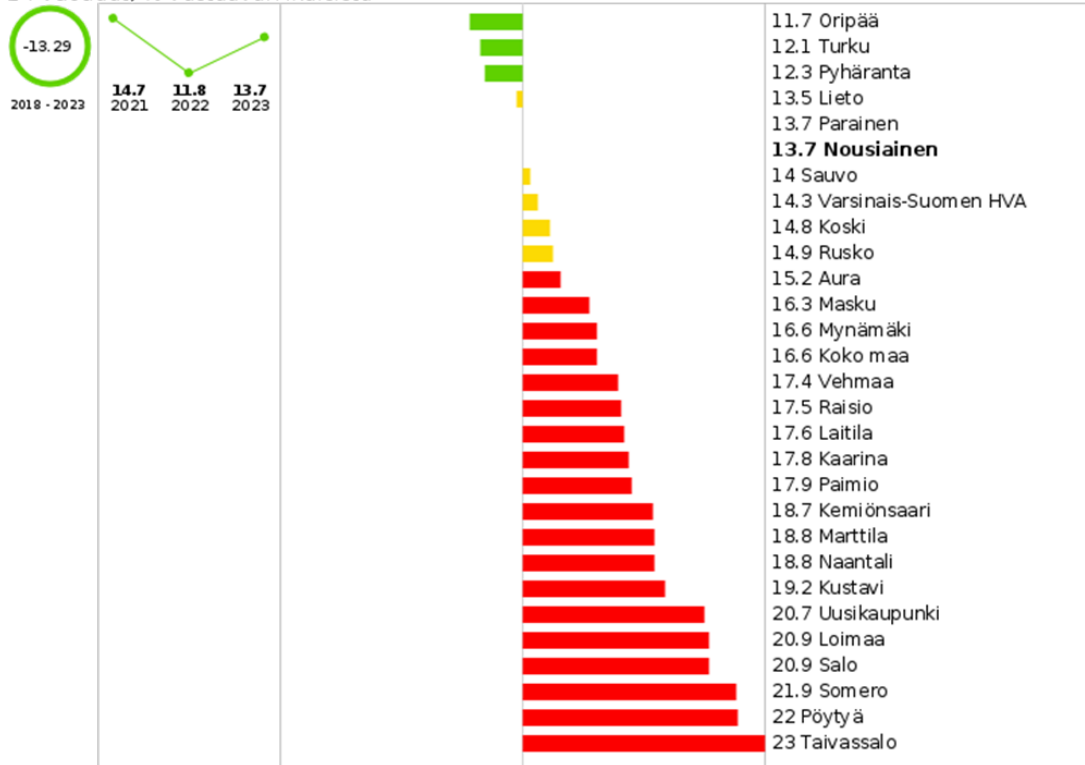
Nousiaisissa syrjäytymisriskissä olevia nuoria vastaavan ikäisistä on vuonna 2023 ollut 13,7% ja luku on hieman noussut vuodesta 2022 (kuva 28). Varsinais-Suomen kuntiin ja koko maahan verrattuna Nousiaisissa on kuudenneksi vähiten syrjäytymisriskissä olevia (kuva 29).

Syrjäytymisriskissä olevat nuoret ovat henkilöitä, jotka eivät käy työssä, eivät opiskele tai ole varusmiespalvelussa. Kuvatunlainen lyhytaikainenkin tilanne voi lisätä monenlaisia hyvinvointihaasteita, erityisesti mitä nuorempi henkilö on kyseessä. Hyvinvointihaasteita voivat olla esimerkiksi toimeentulotuen varassa eläminen, psyykelääkkeiden käyttö ja jopa rikostuomiot. On kuitenkin hyvä huomioida, että osa nuorista, jotka eivät ole töissä, eivät opiskele tai ole varusmiespalvelussa, voivat esimerkiksi olla perhevapailla, pitää välivuotta tai lukevat pääsykokeisiin.

Kuva 28. Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä Nousiaisissa vuosina 2021-2023.

Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä

Kuva 29. Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä Varsinais-Suomessa ja koko maassa.

6.1.3 Työikäisten elinolut

Työttömyysindeksi, ikävakioitu

Indeksi kuvaa kuntien ja alueiden työikäisen väestön työkyvyttömyyttä suhteessa koko maan tasoon. Indeksissä on otettu huomioon kolme eri ryhmää:

- Työkyvyttömyyseläkkeen saajat joulukuussa (ETK: Suomen Työeläkkeen saajat-tilasto).
- Vähintään 3 kuukauden pituisella sairauspäiväraahajaksolla olleet vuoden aikana (Kela: Tilasto sairauspäivärahoista).
- Ammatillisen kuntoutuspäätöksen saaneet vuoden aikana (Kela: Tilasto Kelan kuntoutuksesta).

Indeksin arvo on sitä suurempi, mitä yleisempää työkyvyttömyys alueella on. Indeksien arvo on koko maassa 100. Aikasarjoja tarkasteltaessa on huomioitava, että kuntien ja alueiden

indeksiarvoon vaikuttaa alueen työkyvyttömyyden kehityksen lisäksi koko maan samanlainen kehitys.

Kuva 30. Työttömyysindeksi, ikävakioitu alueellinen vertailu.

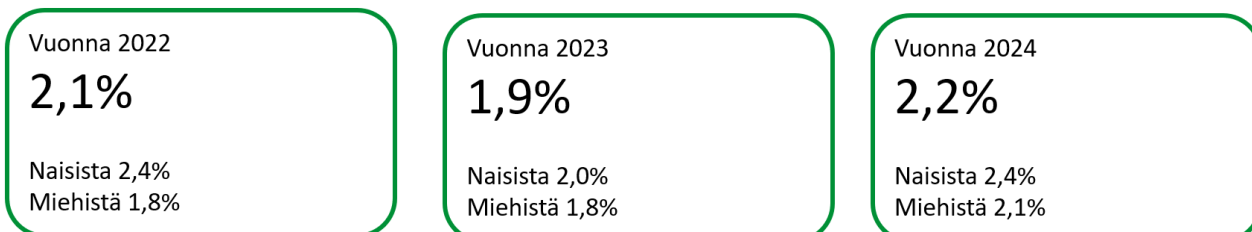
Työkyvyttömyysindeksi on Nousiaisissa laskussa. Nousiaisten kunnan työkyvyttömyysindeksi on hieman korkeampi (102,3) koko maan lukuun (100) verrattuna. Kuitenkin muihin Varsinais-Suomen lukuihin verrattuna useissa muissa kunnissa luvut ovat vieläkin suurempia (kuva 30).

Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), 15 – 64-vuotiaista

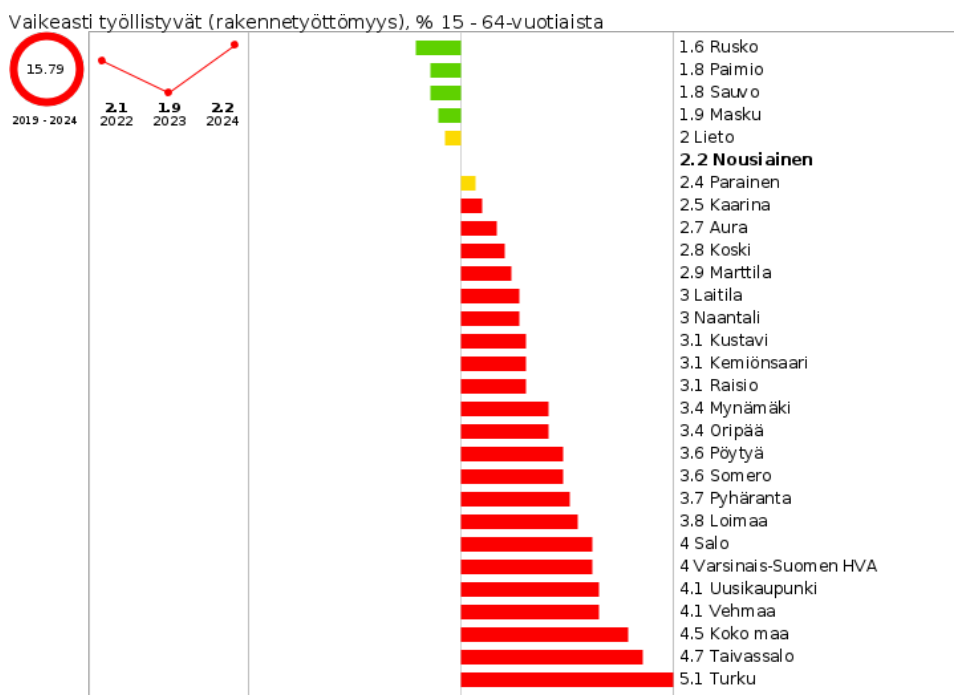
Nousiaisissa vain hyvin harva lukeutuu vaikeasti työllistyneisiin (2,2 %). Erot naisten ja miesten välillä ovat hyvin pieniä (kuva 31). Alueellisessa vertailussa Nousiaisissa on kuudenneksi vähiten vaikeasti työllistyviä (kuva 32).

Vaikeasti työllistyvillä tarkoitetaan henkilöitä, joiden on vaikeuksia työllistyä avoimilla työmarkkinoilla esimerkiksi ikänsä, vajaakuntoisuutensa, terveydellisten tai psykososiaalisten ongelmien vuoksi. Muita syitä voivat olla muun muassa elinkeinorakenteen muutos, työelämän vaativuus tai ammattiosaamisen ja työpaikkojen tarpeen kohtaamattomuus. Kyseisten

henkilöiden perustoimeentulon kattaa kunta ja valtio yhdessä ensimmäiset 500 päivää. Kunnalla on myös vastuu henkilöiden aktivoinnista.

Kuva 31. Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), 15 – 64-vuotiaista Nousiaisissa vuosina 2022-2024.

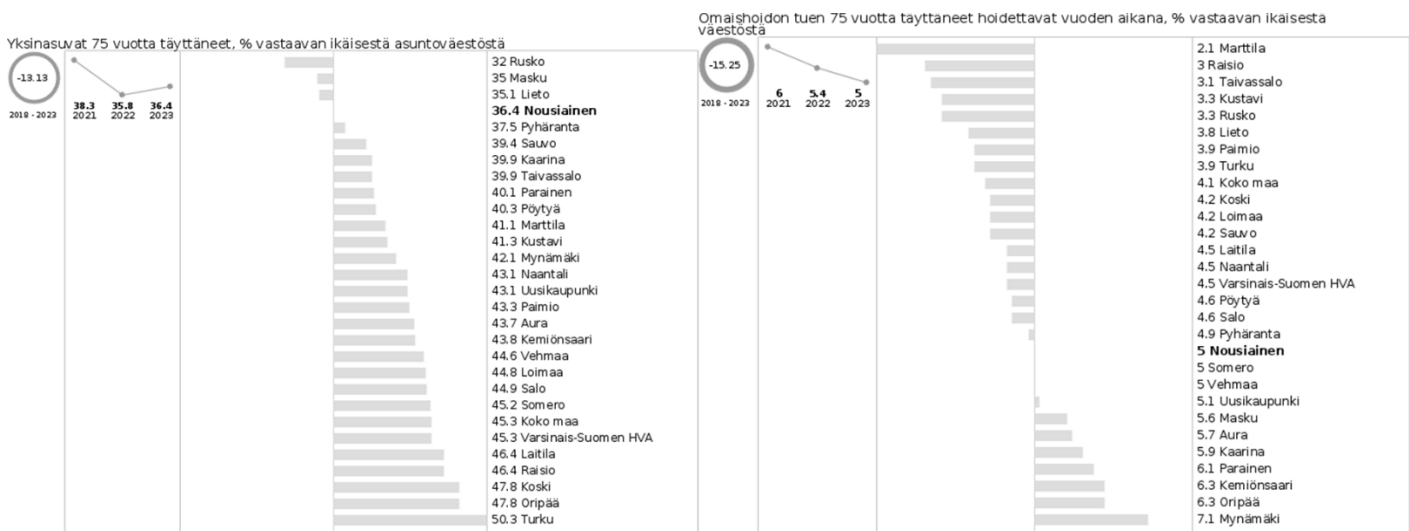
Kuva 32. Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), 15 – 64-vuotiaista Varsinais-Suomessa ja koko maassa.

6.1.4 Iäkkäiden elinolot

Yksinasuvat 75-vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä ja omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä.

Yli kolmasosa 75 –vuotta täyttäneistä asuvat yksin (36,4%) vuonna 2023. Nousiaisissa on alueellisessa vertailussa neljänneksi vähiten yksin asuvia 75- vuotta täyttäneitä. Vain pieni osa (5%) 75 –vuotta täyttäneistä henkilöistä on hoidettu omaishoidon tuen avulla kotioloissa vuonna 2023. Alueellisessa vertailussa kahdeksassa muussa alueen kunnassa hoidetaan enemmän 75 -vuotta täyttäneitä henkilöitä omaishoidon tuen avulla kotioloissa (kuva 33).

Omaishoidon tuella tarkoitetaan omaisen tai muulle hoidettavalle henkilön läheiselle maksettavaa korvausta vammaisen, sairaan tai ikääntyneen omaisensa hoidosta kotioloissa.

Kuva 33. Yksinasuvat 75-vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä ja omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä alueellinen vertailu.

6.2 Elintavat ja riskitekijät

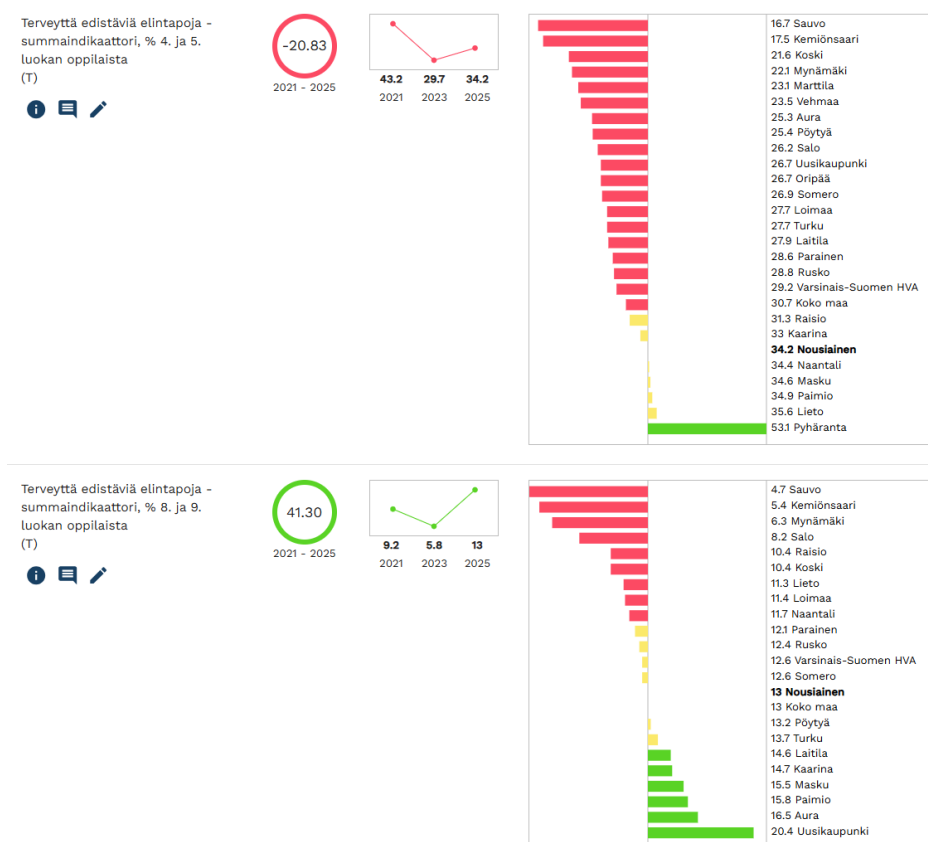
6.2.1 Lasten ja nuorten elintavat ja riskitekijät

Terveyttä edistäviä elintapoja -summaindikaattori % 4. ja 5. luokan, ja 8. ja 9. luokan oppilaista

Indikaattori ilmaisee niiden peruskoulun oppilaiden osuuden prosentteina, joilla on kolme seuraavista elintavoista: syö aamupalaa joka arkipäivä, liikkuu vähintään tunnin päivässä, nukkuu mielestään tarpeeksi.

Sekä 4. ja 5. luokan että 8. ja 9. luokan oppilaiden terveyttä edistävien elintapojen noudattaneiden määrä on noussut vuonna 2025 vuoteen 2023 verrattuna Nousiaisissa. Hieman yli kolmasosa (34,2%) 4. ja 5. luokan noudattavat terveyttä edistäviä elintapoja. Alueellisessa vertailussa luku on kuudenneksi korkein. 8. ja 9. luokan oppilaista pienempi osa (13 %) noudattaa terveyttä edistäviä elintapoja ja alueellisessa vertailussa luku on yhdeksänneksi korkein. Luku on kuitenkin parantunut vuoden 2023 lukuihin verrattuna (kuva 34).

Nousiaisissa 4. ja 5. luokkalaisista naisista useampi noudattaa terveyttä edistäviä elintapoja (36,4%) miehiin verrattuna (32,1%). 8. ja 9. luokkalaisista taas miehistä useampi noudattaa terveyttä edistäviä elintapoja (15,4%) naisiin verrattuna (10,4%).

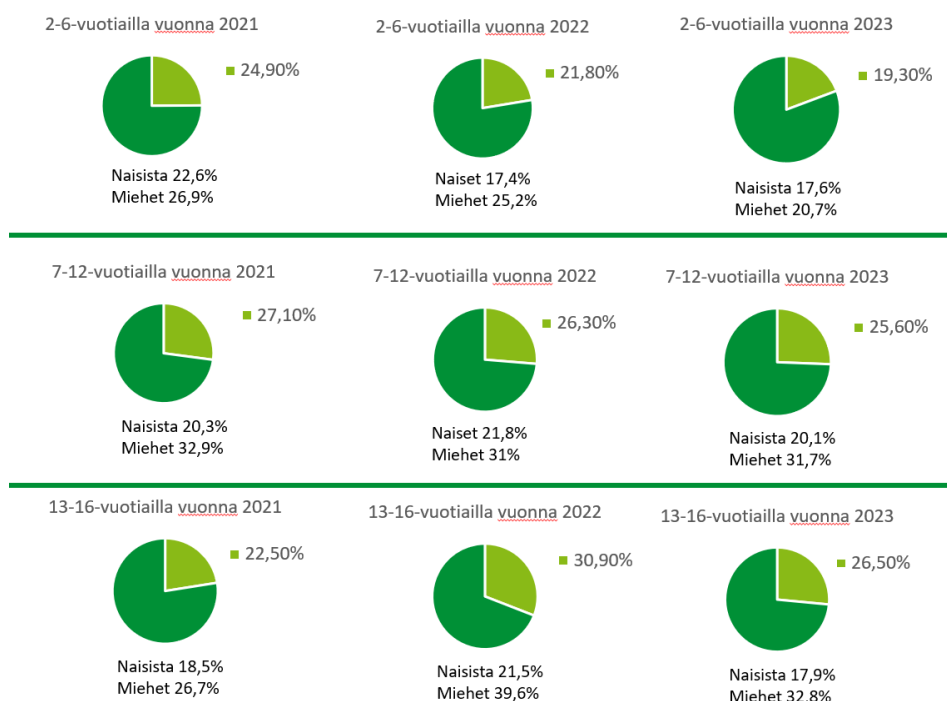
Kuva 34. Terveyttä edistäviä elintapoja -summaindikaattori % 4. ja 5. luokan, ja 8. ja 9. luokan oppilaista alueellinen vertailu

Ylipainon (ml.lihavuus) yleisyys (%) 2-16-vuotiailla

Nousiaisissa noin viidesosa 2-6 –vuotiasta lapsista on ylipainoisia, pojista useampi kuin tytöistä. Ylipainoisten osuus kasvaa sitä mukaan, mitä vanhemmista lapsista on kyse. Hie-
man yli neljäsosa 7-12 –vuotiaista lapsista ja 13-16 –vuotiaista lapsista on ylipainoisia.
Kaikissa ikäluokissa poikien ylipaino on yleisempää kuin tyttöjen. Kaikissa ikäryhmissä yli-
painoisten osuus on laskenut aiempiin vuosiin verrattuna (kuva 35). Ylipaino (ml.lihavuus)
indikaattori ilmaisee ylipainon (ISO-BMI ≥ 25 kg/m²) yleisyyden 2-16-vuotiailla.

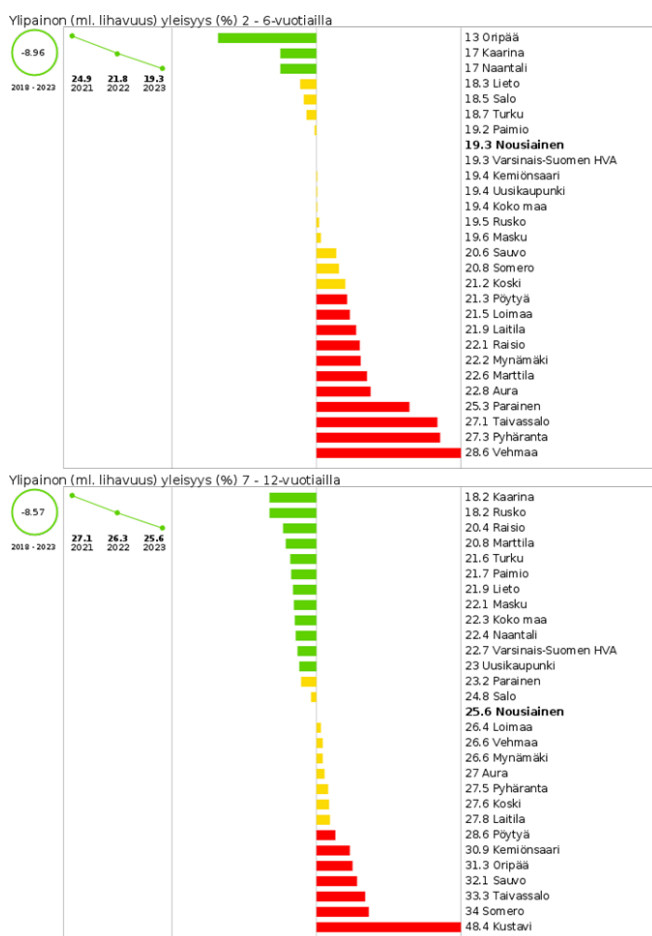
Lapsuus- ja nuoruusiän ylipainolla on taipumusta jatkua aikuisikään. Kunnassa voidaan tu-
kea lasten ja nuorten kokonaisvaltaista hyvinvointia, ehkäistä lihavuutta sekä tukea ter-
vettä kasvua, mahdollistaa hyvä ravitsemus ja monipuolinen liikkuminen. Nämä toimet vai-
kuttavat lasten ja nuorten tukevaisuuteen pitkällä aikavälillä.

Ylipainon (ml.lihavuus) yleisyys (%) 2-16-vuotiailla

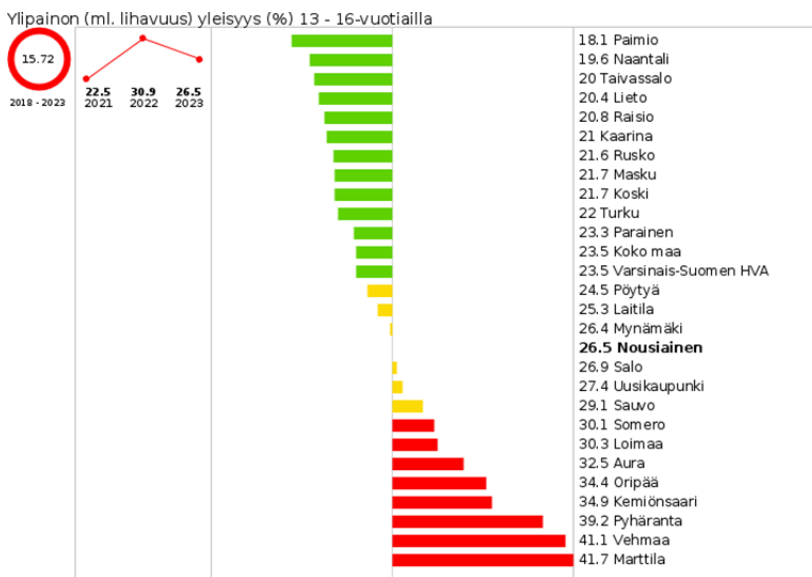

Kuva 35. Ylipainon yleisyys 5 2-16 vuotiailla Nousiaisissa vuosina 2021-2023.

2-6 –vuotiaita ylipainoisia on kunnassa 19,3%, 7-12 -vuotiaista 25,6 % on ylipainoisia (kuva 36) ja 13-15 -vuotiaista ylipainoisia on 26,5% (kuva 37). Nousiaisissa on ylipainoisia 2-6 -vuotiaita vähemmän verrattuna moneen muuhun Varsinais-Suomen kuntaan, kun taas 7-12 –vuotiaita ylipainoisten ja 13-16 -vuotiaiden ylipainoisten osalta Nousiainen asettuu keskivaiheille kuntien vertailuissa.

Kuva 36. Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 2-12 -vuotiailla alueellinen vertailu.

Kuva 37. Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 13-16 -vuotiailla alueellinen vertailu 2021-2023.

Niukasti kasviksia sekä hedelmiä ja marjoja syövien nuorten osuus, %

Valtaosa nuorista syö hedelmiä, marjoja ja kasviksia niukasti Nousiaisissa. 8. ja 9. luokkalisista 93% syö kasviksia, hedelmiä ja marjoja niukasti. Luku on alueellisessa vertailussa neljänneksi korkein. Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 89,7% syö kasviksia, hedelmiä ja marjoja niukasti. Luku on alueellisessa vertailussa seitsemänneksi korkein. Tulokset ovat samansuuntaisia koko Varsinais-Suomen alueella (kuva 38).

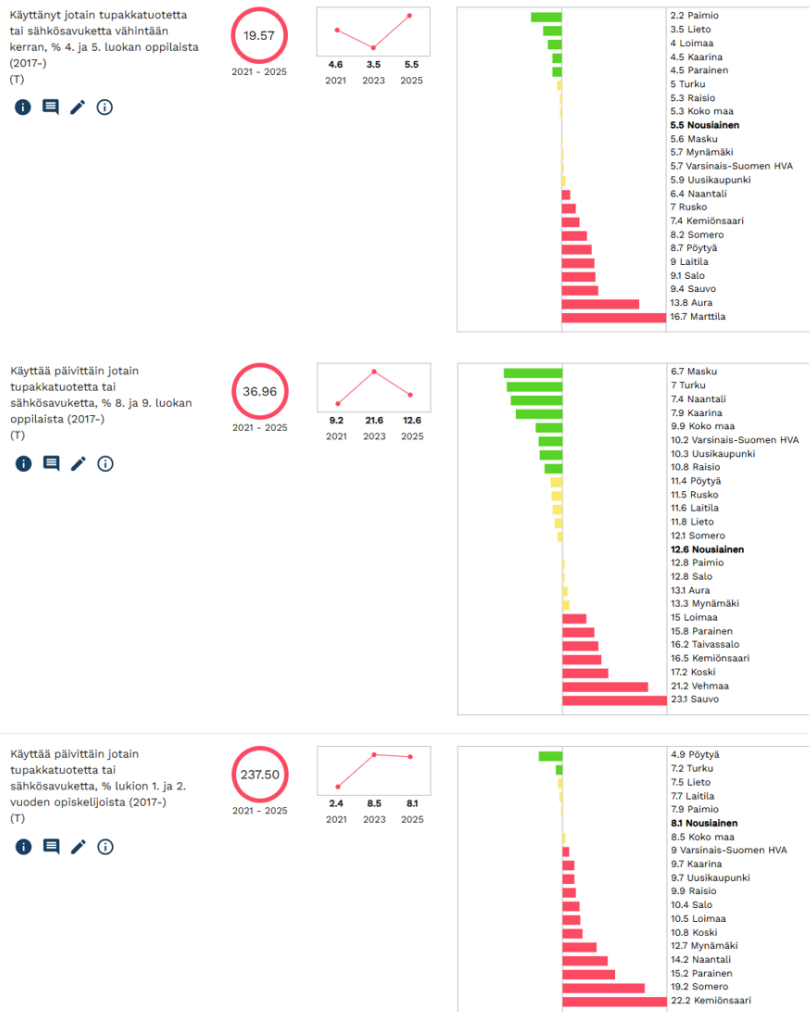
Kuva 38. Niukasti kasviksia sekä hedelmiä ja marjoja syövien nuorten osuus, % alueellinen vertailu

Tupakkatuotteiden ja sähkösavukkeiden käyttö

4. ja 5. luokkalaisten osuus jonkin tupakkatuotteen tai sähkösavukkeen käytöstä vähintään kerran (5,5%) on noussut vuonna 2025 vuoden 2023 lukemiin (3,5%) verrattuna Nousiaisissa ja osuus on alueellisessa vertailussa kahdeksanneksi pienin. Luku on koko maahan (5,3%) verrattuna suurempi, mutta Varsinais-Suomen hyvinvointialueen arvoon (5,7%) verrattuna matalampi.

8. ja 9. luokkalaisten tupakka tai sähkösavukkeen päivittäinen käyttö on laskenut vuonna 2025 (12,6%) vuoden 2023 lukemaan (21,6%) verrattuna. Alueellisessa vertailussa Nousiaisissa tupakka ja sähkösavukkeiden käyttö on sijalla kaksitoista. Käyttö on runsaampaa verrattuna koko maan (9,9%) ja Varsinais-Suomen hyvinvointialueen lukemiin (10,2%).

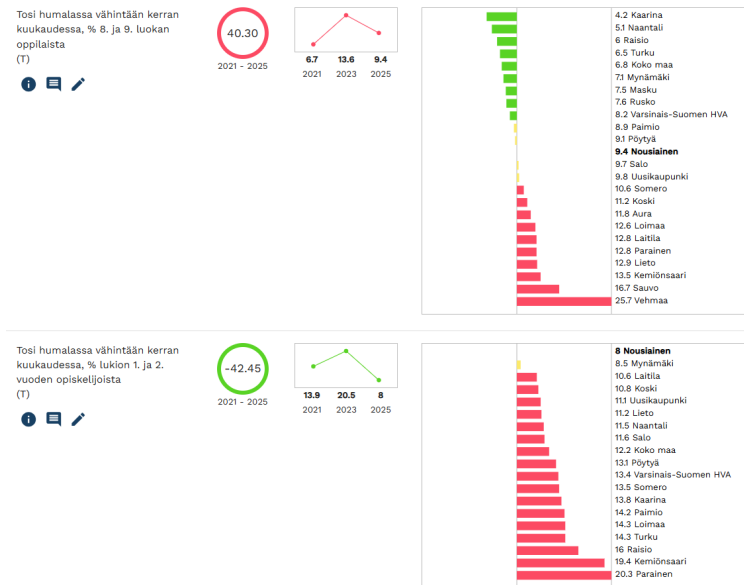
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden tupakkatuotteiden tai sähkösavukkeen päivittäinen käyttö on hieman laskenut vuonna 2025 (8,1%) verrattuna vuoden 2023 lukemiin (8,5%). Nousiaisissa lukiolaiset käyttävät kuudenneksi vähiten tupakkatuotteita tai sähkösavukkeita päivittäin. Koko maan arvoon (8,5%) ja Varsinais-Suomen arvoon verrattuna (9%) luku on pienempi (kuva 39). Naisten ja miesten välisiä eroja ei ole saatavilla mistään ikäryhmistä.

Kuva 39. Tupakkatuotteiden ja sähkösavukkeiden käyttö 4. ja 5., 8. ja 9. luokan oppilaista sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista alueellinen vertailu 2021-2025.

Humalassa vähintään kerran kuukaudessa

8. ja 9. luokkalaisten humalahakuinen juominen on laskenut vuonna 2025 (9,4%) verrattuna vuoden 2023 lukemiin (13,6%) ja alueellisesti verrattuna 8. ja 9. luokkalaisten tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa olevien prosentuaalinen osuus on kymmeneneksi pienin. Koko maan lukemiin (6,8%) ja Varsinais-Suomen hyvinvointialueen lukemiin verrattuna (8,2%) Nousiainen lukemat ovat suurempia. Myös lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden humalahakuinen juominen on laskenut vuonna 2025 (8%) vuoden 2023 lukemiin verrattuna (20,5%) ja alueellisessa vertailussa osuus on koko alueen pienin. Koko maan arvo on 12,2% ja Varsinais-Suomen hyvinvointialueen arvo 13,4% (kuva 40). Naisten ja miesten välisiä eroja ei ole saatavilla kunnasta.

Kuva 40. Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa 8. ja 9. luokan oppilaat sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat 2021-2025.

Kokeillut kannabista vähintään kaksi kertaa

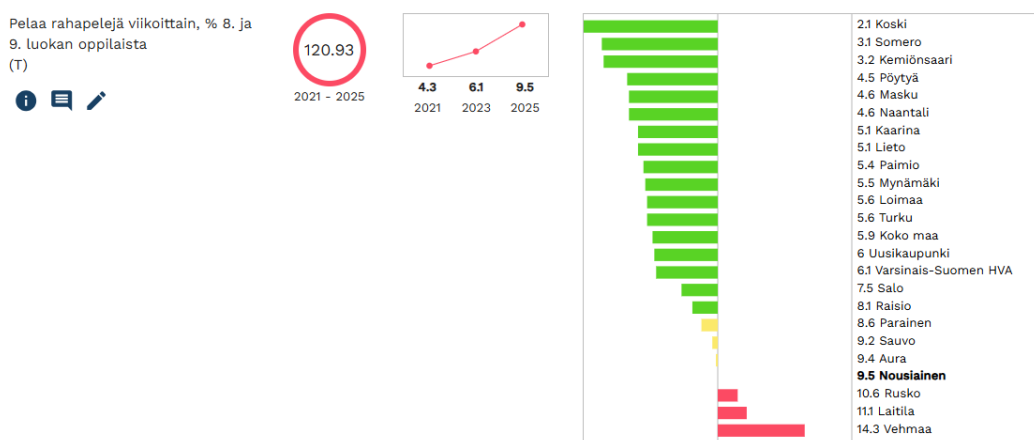
8. ja 9. luokkalaisten kannabiskokeilut ovat hieman laskeneet vuonna 2025 (5,3%) vuoden 2023 lukemiin verrattuna (5,8%) ollen alueellisesti 6. suurimmat. Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden kannabiskokeilut ovat selvästi vähentyneet, vuonna 2023 arvo oli (4,3%). Vuoden 2025 lukema (2,7%) on 6. pienin alueellisessa vertailussa (kuva 41). Sukupuolten välisiä eroja ei ole saatavilla.

Kuva 41. Kokeillut kannabista vähintään kaksi kertaa, % 8. ja 9. luokan oppilaista sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista alueellinen vertailu.

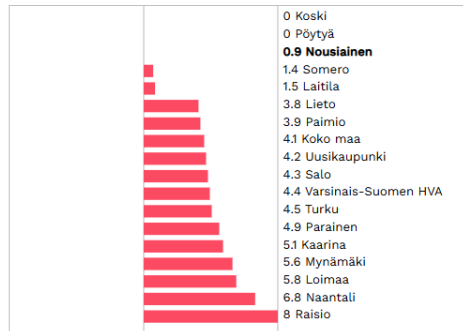
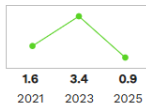
Rahapelien pelaaminen

8. ja 9. luokkalaisten viikoittainen rahapelaaminen on lisääntynyt vuonna 2025 (9,5%) verrattuna vuoden 2023 (6,1%) arvoihin. Alueellisessa vertailussa Nousiaisissa pelataan rahapelejä neljänneksi eniten (kuva 42). Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden viikoittainen rahapelaaminen on laskenut vuonna 2025 (0,9%) vuoden 2023 lukuun verrattuna (3,4%) ja alueellisessa vertailussa Nousiaisissa pelataan rahapelejä kolmanneksi vähiten lukioalaisten keskuudessa (kuva 43).

Kuva 42. Pelaa rahapelejä viikoittain, % 8. ja 9. luokan oppilaista alueellinen vertailu 2021-2025.

Pelaa rahapelejä viikoittain, %
lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista
(T)

Kuva 43. Pelaa rahapelejä viikoittain, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 2021-2025.

Ei syö koululounasta päivittäin, %

Indikaattori kuvaa kouluruoan vähintään yhtenä päivänä viikossa syömättä jättävien osuuden. Kouluruokailulla on opetuksellinen ja kasvatuksellinen merkitys ja se on yhteydessä muihin elintapoihin sekä koulussa jaksamiseen. Kunta pystyy strategisessa päätöksenteossään edistämään oppilaiden hyvää ravitsemusta panostamalla kouluruokailun laatuun sekä ravitsemus- ja ruokakasvatukseen osoitettavalla resurssoinnilla.

Nousiaisissa 8.-9. luokan oppilaista yli puolet (53,5%) jättää koululounaan väliin vähintään yhtenä päivänä viikossa vuoden 2025 kouluterveyskyselyn mukaan. Vuonna 2023 vastaava luku oli 18,2%. Määrä on noussut merkittävästi edellisen vuoden lukemaan verrattuna. Nousiaisissa jätetään koululounas väliin useimmin koko Varsinais-Suomen alueeseen ja koko maan arvoihin verrattuna. Nousiaisissa miehistä hieman suurempi osa (55,8%) jättää koululounaan välistä vähintään yhtenä päivänä viikossa naisiin verrattuna (51,1%) (kuva 44).

Myös yhä useampi lukion 1.-2. vuoden opiskelijoista ei syö koululounasta päivittäin vuonna 2025 (23,6%) verrattuna vuoden 2023 prosentuaaliseen osuuteen (13,8%). Alueellisessa vertailussa Nousiaisissa lukema on neljänneksi alhaisin (kuva 44). Nousiaisissa naisista useampi (27,6%) jättää koululounaan syömättä miehiin verrattuna (19,2%).

Kuva 44. Ei syö koululounasta päivittäin % 8. ja 9. luokan oppilaista sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista Nousiaisissa vuosina 2021-2025.

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky, MOVE! –mittaus, %

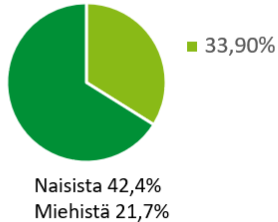
Nousiaisissa 5. luokkalaisten fyysinen toimintakyky on heikentynyt vuodesta 2023 vuoteen 2024 verrattuna (35,5%), erityisesti naisten osalta. Miesten fyysinen toimintakyky on pysynyt ennallaan. 8. luokkalaisten fyysinen toimintakyky on parantunut vuonna 2024 (58,6%) vuoden 2023 tilanteeseen nähden sekä miesten että naisten osalta. Kuitenkin yli puolella heistä on heikko fyysinen toimintakyky (kuva 45).

Indikaattori ilmaisee prosenttiosuuden henkilöistä, joiden fyysinen toimintakyky on heikko fyysisen toimintakyvyn tasoa mittaavien Move! –mittausten perusteella. Heikko fyysinen toimintakyky voi vaikuttaa heikentävästi henkilön kykyihin selviytyä arkipäivän toiminnoista, vähentää osallistumista ohjattuun liikuntatoimintaan sekä vaikuttaa jopa oppimiseen heikentävästi.

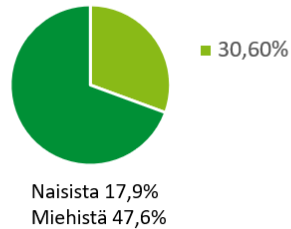
Kunnan tehtäviin kuuluu mahdollistaa liikunnan harrastamisen edellytyksiä terveyden ja

hyvinvoinnin edistämisen näkökulmasta.

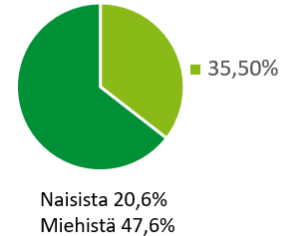
5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky 2022

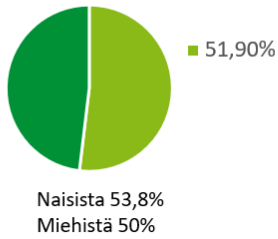
5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky 2023

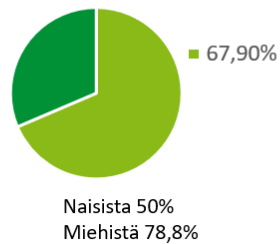
5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky 2024

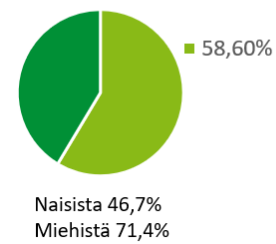
8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky 2022

8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky 2023

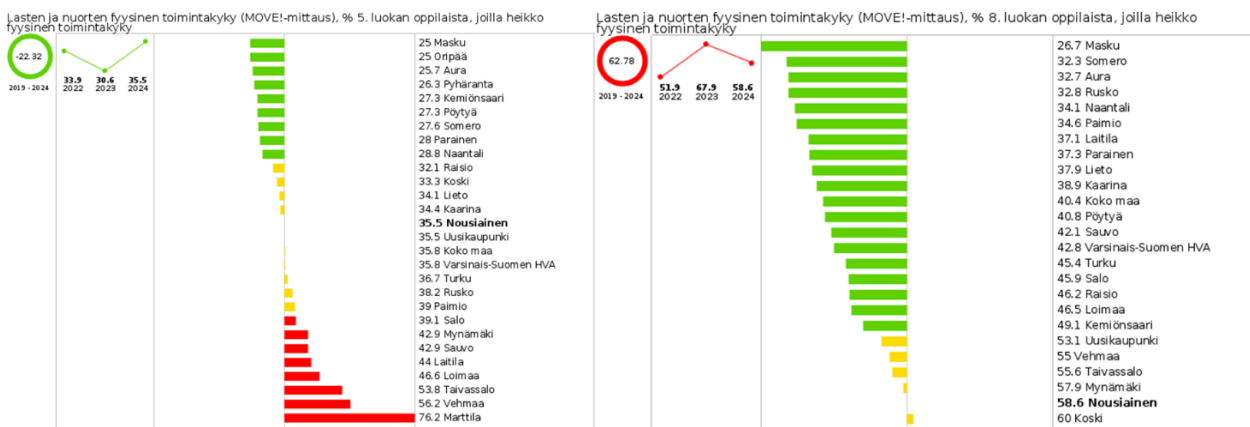

8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky 2024

Kuva 45. 5. ja 8. luokan oppilaiden %-osuus, joilla on heikko fyysinen toimintakyky vuosina 2022-2024 Nousiaisissa.

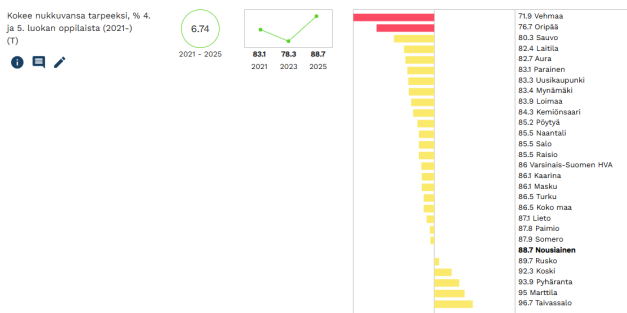
Nousiaisissa 5. luokkalaisten fyysinen toimintakyky on parempaa noin puoleen muihin Varsinais-Suomen kuntiin verrattuna ja parempaa koko maahan verrattuna. 8. luokkalaisten fyysinen toimintakyky on toiseksi heikointa Varsinais-Suomen kuntiin ja heikompaa koko maan arvoon verrattuna (kuva 46).

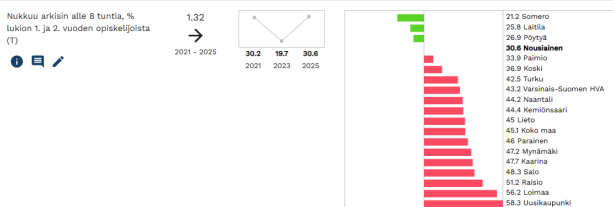
Kuva 46. Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVEI-mittaus), % 5. luokan ja 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky alueellinen vertailu.

Nukkuu arkisin alle 8 tuntia, kokee ettei nuku tarpeeksi

Valtaosa 4.-5. luokkalaisista kokevat nukkuvansa riittävästi (88,7%) sekä alueellisessa vertailussa (86%) että koko Suomen lukuun (86,5) verrattuna (kuva 47). Miehistä useampi 93,1% kokee nukkuvansa riittävästi naisiin verrattuna (84,2%). Alueellisessa ja koko maan kattavassa vertailussa Nousiaisissa nukutaan paremmin sekä 8.-9. –luokkalaisten (30%) että lukiolaisten osalta (30,6%) (kuva 48). Yhä useampi nuorista nukkuu kuitenkin alle kahdeksan tuntia arkisin. 8. ja 9. luokkalaisista miehistä useampi nukkuu alle 8 tuntia arkisin (34,6%) naisiin verrattuna (25%). Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista taas naisista useampi (36,2%) nukkuu alle kahdeksan tuntia arkisin miehiin verrattuna (24,5%).

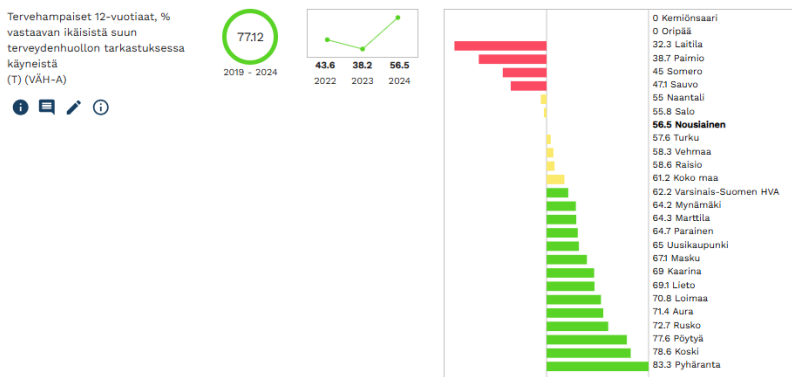
Kuva 47. Kokee nukkuvansa tarpeeksi perusopetus 4. ja 5. luokan oppilaat Nousiainen, koko maa ja Varha vuosina 2021-2025.

Kuva 48. Nukkuu arkisin alle 8 tuntia lukio ja 8. ja 9. luokan oppilaat Nousiainen, koko maa ja Varha vuosina 2017-2025.

Tervehampaiset

Indikaattori ilmaisee tervehampaisten 12-vuotiaiden osuuden vastaavanikäisistä suun terveydenhuollon tarkastuksessa käyneistä. Tervehampaista tarkoitetaan henkilöä, jolla ei ole karioituneita, puuttuvia eikä paikattuja hampaita. Tervehampaisten määrä on Nousiaisissa lisääntymässä, vaikkakin luku on yhdeksänneksi matalin alueellisessa vertailussa (kuva 49). Vuonna 2024 naisista tervehampaisia oli 57,7% ja miehistä 55%.

Kuva 49. Tervehampaisten 12-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä suun terveydenhuollon tarkastuksessa käyneistä 2022-2024.

Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista, %

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta, joiden päihteiden käyttö herättää huolta. Indikaattori perustuu neljään osioon: 1) Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavukkeita, 2) Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, 3) Kokeillut vähintään kaksi kertaa kannabista, 4) Pelaa rahapelejä viikoittain. Tarkastelussa ovat vastaajat, joilla toteutuu vähintään kaksi edellä mainituista.

Nuorten huolta herättävät päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden tai rahapelaamisen prosentuaaliset osuudet ovat laskeneet aiempiin vuosiin verrattaessa sekä 8. ja 9. luokan oppilaissa vuonna 2025 (10,4%) vuoteen 2023 verrattuna (15,7%) että lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoissa vuonna 2025 (2,7%) vuoteen 2023 verrattuna (11,1%) (kuva 50).

Nuorten huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista on 8. ja 9. luokkalaisten osalta alueellisessa vertailussa 10. eniten. Luku on Varsinais-Suomen hyvinvointialueen (7,6%) ja koko maan lukuun (6,5%) verrattuna suurempi.

Varsinais-Suomen kuntiin sekä koko maahan verrattuna lukiolaisten osalta huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiini tuotteiden käyttöä tai rahapelaamista on kaikkein vähiten (kuva 50).

Kuva 50. Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiini tuotteiden käyttöä tai rahapelaamista 8. ja 9. luokan oppilaissa sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoissa Nousiaisissa vuosina 2021-2025.

Käyttää sähkösavukkeita päivittäin ja tupakoi päivittäin

Nousiaisissa 8. ja 9. luokkalaiset käyttävät sähkö tupakkaa kolmanneksi eniten koko Varsinais-Suomen alueesta (11,7%) vuonna 2025. Luku on pienempi verrattuna vuoden 2023 lukuun (18,4%). Miehistä hieman suurempi osa (19,5%) käyttää sähkö savukkeita päivittäin naisiin (17,4%) verrattuna (kuva 51).

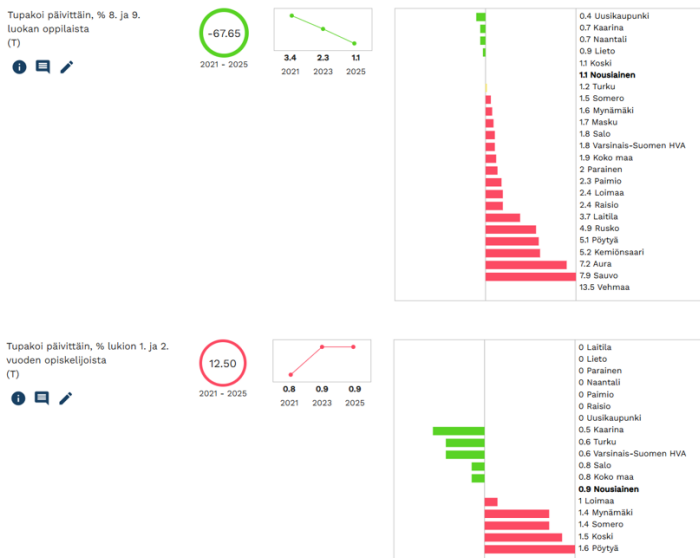
Nousiaisissa lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat käyttävät sähkö tupakkaa kuudenneksi vähiten Varsinais-Suomen alueella (2,7%). Luku on pienentynyt vuoden 2023 lukuun (5,2%) verrattuna. Luku on suurempi koko maan lukuun verrattuna (2,1%), mutta pienempi Varsinais-Suomen hyvinvointialueen lukuun verrattuna (3%) (kuva 51). Miesten ja naisten

välisiä eroja ei ole saatavilla kunnasta.

Kuva 51. Käyttää sähkösavukkeita päivittäin, %, 8. ja 9. luokan oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista alueellinen vertailu vuosina 2021-2025.

Päivittäin tupakoivien määrä on laskenut 8. ja 9. luokkalaisten keskuudessa vuonna 2025 (1,1%) vuoden 2023 lukemaan (2,3%) verrattuna. Naisten ja miesten välisiä eroja ei ole saatavilla. Päivittäin tupakoivien määrä on kuudenneksi pienin alueellisessa vertailussa. Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden päivittäin tupakoivien määrä on pysynyt samana vuoden 2023 lukemiin verrattuna ollen kuudenneksi suurin (0,9%) alueellisessa vertailussa (kuva 52).

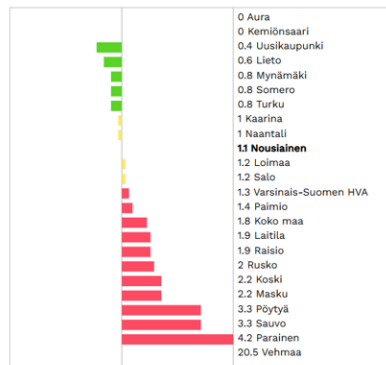

Kuva 52. Tupakoi päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista alueellinen vertailu.

Nuuskaa päivittäin ja käyttää alkoholia viikoittain

Päivittäin nuuskaavien määrä on laskenut 8. ja 9. luokkalaisten keskuudessa vuodesta 2023 (9,2%) vuoden 2025 lukemiin (1,1%). Alueellisesti määrä on 10. pienin. Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista ei yksikään nuuskaa päivittäin vuoden 2025 kouluterveyskyselyn tulosten perusteella. Vuonna 2023 vastaava lukema oli 4,3% (kuva 53).

Nuuskaa päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista (T)

Nuuskaa päivittäin, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (T)

Kuva 53. Nuuskaa päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista alueellinen vertailu vuosina 2021-2025.

Alkoholia viikoittain käyttävien määrä on laskussa 8. ja 9. luokan oppilaiden osalta. Vuonna 2025 5,2% kyseisestä ikäluokasta käyttää alkoholia viikoittain ja vastaava luku vuonna 2023 oli 8%. Nousiaisissa alkoholia käytetään viikoittain yhdeksänneksi eniten Varsinais-Suomen alueella. Alkoholia viikoittain käyttävien määrä on nousussa lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden osalta. Nousiaisissa alkoholia viikoittain käyttävien määrä on kolmanneksi suurin vuonna 2025 (7,1%), kun vastaava luku vuonna 2023 on ollut 6% Varsinais-Suomen alueella (kuva 54).

Kuva 54. Käyttää alkoholia viikoittain, % 8. ja 9. luokan oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista.

6.2.2 Työikäisten elintavat ja riskitekijät

Liikunta

19-59 -vuotiaista kuntalaiskyselyyn vastanneista lähes puolet (49,6%) harrastaa suosituksen mukaisesti lihaskunto ylläpitävää liikuntaa vähintään kaksi kertaa viikossa. Ja vastaavasti hieman yli puolet (50,4%) eivät yllä suositusten mukaiseen harjoitteluun. Myös reippaan liikunnan suositusten mukainen harrastaminen (50,9%) jakautuu melko puoliksi suositukseen nähden liian vähän harrastaneiden (49,1%) kesken. Rasittavaa liikuntaa suosituksen mukaisesti ilmoitti harrastavansa 30,4% ja suosituksia vähemmän 69,6%.

Uni

Valtaosa (70%) 19-59 -vuotiaista vastaajista koki nukkuvansa riittävästi ja yli puolet (61,5%) kokivat unenlaatuksa joko hyväksi tai erittäin hyväksi. Neutraalisti unenlaatuksa suhtautui 22,9% ja huonoksi tai erittäin huonoksi unenlaatuksa koki 15,6%.

Ravitsemus

Valtaosa 19-59 -vuotiaista vastaajista syövät päivittäin aamupalan (90%) ja lounaan (93%). Välipalan päivittäin syö vain hieman yli puolet (56%), päivällisen lähes jokainen (87%) ja iltapalan samoin (85%).

Hedelmiä ja marjoja niukasti käyttää 16,1% vastaajista ja vastaavasti riittävästi 84%. Vihanneksia ja juureksia käyttää niukasti 8,6% ja riittävästi 91,4%. Kalaa suositusten mukaisesti käyttää 16,4% ja suosituksia vähemmän 83,6%.

6.2.3 Iäkkäiden elintavat ja riskitekijät

Liikunta

60-70+ -vuotiaista 60,3% harrastaa vähintään kaksi kertaa viikossa lihaskuntoa ylläpitävää ja kehittävää liikuntaa. 22,1% harrastaa alle kaksi kertaa viikossa ja 17,6% ei lainkaan. 60-70+ -vuotiaista reipasta liikuntaa vähintään 2 tuntia ja 30 minuuttia harrastaa 46,2%. 47,8% harrastaa alle 2 tuntia ja 30 minuuttia ja 6% ei lainkaan. Rasittavaa liikuntaa vähintään 1 tunti 15 minuuttia harrastaa 20,3%. Alle suositusten harrastaa 36,2% ja ei lainkaan 43,5%.

Uni

60-70+ -vuotiaista 73,5% kokee nukkuvansa useimpina öinä riittävästi ja 50,8% kokee unenlaatunsa joko hyväksi tai erittäin hyväksi.

Ravitsemus

60- 70 + vuotiaista useat syövät sekä aamupalan (94,2%) että lounaan (81,2%), mutta prosenttiosuudet pienenevät muiden aterioiden osalta: välipala (69,6%), päivällinen (62,3%), iltapala (76,8%). 60-70+ -vuotiaista 54,7% syövät kasviksia, hedelmiä ja marjoja useita kertoja päivässä ja kalaa vähintään kaksi kertaa viikossa 37,6%.

6.3 Terveydentila

6.3.1 Lasten ja nuorten terveydentila

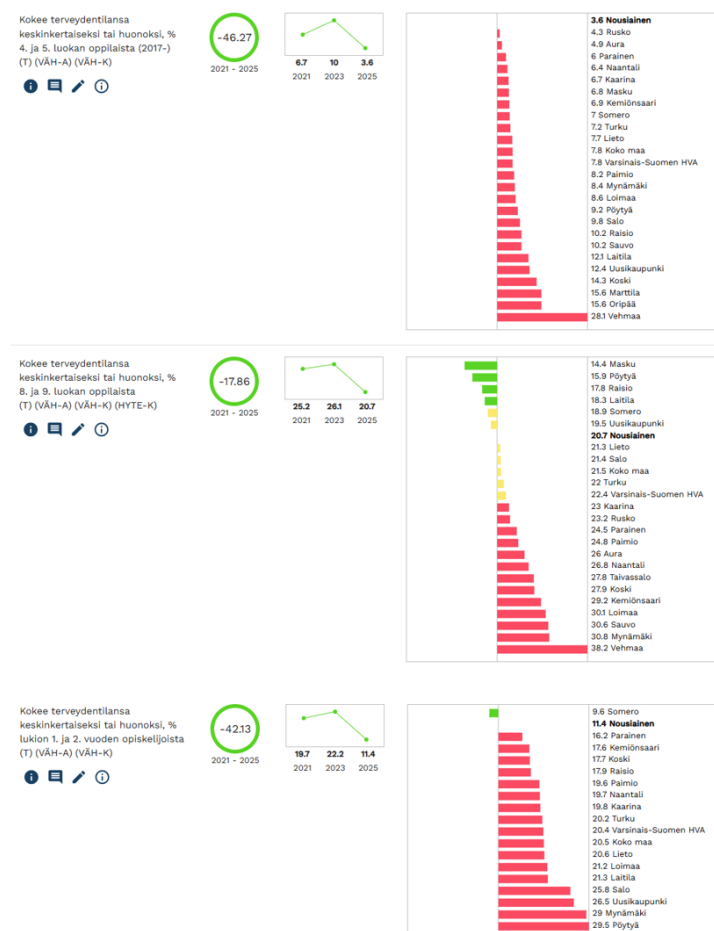
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, %

Koettu terveys kuvaa lasten ja nuorten hyvinvointia, toimintakykyä, terveystalvelujen käyttöä ja terveyskäyttäytymistä. Liikunnan harrastamisella, unella, tupakoinnilla ja alkoholin käytöllä on yhteys nuorten itsearvioituun terveyteen. Terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokevien prosentuaalinen osuus Nousiaisissa on kaikissa ikäryhmissä laskussa.

Nousiaisissa vuonna 2023 10% 4.-5. luokan oppilaista koki terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi ja vuonna 2025 lukema oli laskenut 3,6%:iin. Miehistä useampi (7,5%) kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi naisiin verrattuna (6,3%). Tilanne Nousiaisissa 4. ja 5. luokan oppilaiden osalta on paras verrattuna muihin alueen kuntiin, koko suomen lukemiin ja Varsinais-Suomen hyvinvointialueen lukemiin. (kuva 55).

Noin neljäosa 8.-9. luokkalaisista (26,1%) koki vuonna 2023 terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi ja vuonna 2025 tämä luku oli laskenut 20,7%:iin. Naisista useampi (23,9%) kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi miehiin verrattuna (17,4%). Tilanne on 8. ja 9. luokkalaisten osalta 7. paras alueellisesti ja koko maan lukuun vertaillessa (kuva 55).

Reilu viidesosa lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista koki terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi vuonna 2023 ja vuonna 2025 luku on laskenut 11,4%:iin. Naisista useampi (29,2%) kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi miehiin verrattuna (13,5%). Tilanne lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden suhteen on toiseksi paras verrattuna muihin alueen kuntiin ja koko maan lukuihin (kuva 55).

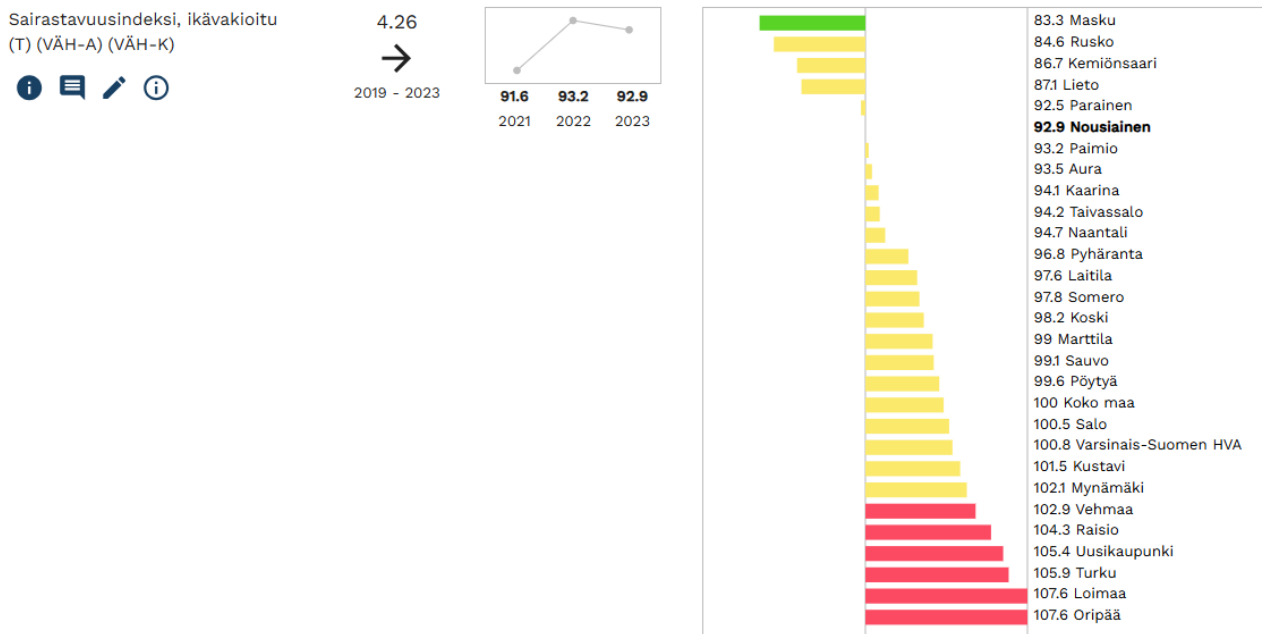
Kuva 55. Kokee terveystilansa keskinertaiseksi tai huonoksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista, 8. ja 9. luokan oppilaista sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista Nousiaisissa vuosina 2021-2025.

6.3.2 Työikäisten ja iäkkäiden terveydentila

Sairastavuusindeksi

Indikaattori ilmaisee kunnan väestön sairastavuutta suhteessa koko maan tasoon. Indikaattori koostuu kymmenestä erillisestä sairausryhmittäisestä osaindeksistä, jotka kuvaavat kyseisten sairauksien yleisyyttä alueen väestössä. Sairastavuusindeksi muodostetaan näiden osaindeksien painotettuna summana. Indeksilukua tulkitaan suhteessa koko maan lukuun, joka saa arvon 100 tietokannassa saatavilla olevan aikasarjan viimeisimpänä vuonna. Mitä suuremman arvon kunta saa, sitä yleisempää on sairastavuus kunnassa. Ikävakioitu sairastavuusindeksi kuvaa alueen sairastavuutta ilman ikärakenteen huomioimista, jolloin alueiden välinen vertailu mahdollistuu.

Nousiaisissa sairastavuus on kuudenneksi matalinta alueellisessa vertailussa (kuva 56). Yleisimpiä sairauksia Nousiaisissa ovat tuki- ja liikuntaelinsairaudet sekä tapaturmat (kuva 57).

Kuva 56. Sairastavuusindeksi, ikävakioitu alueellinen vertailu.

			2021	2022	2023
Sairastavuusindeksi, ikävakioitu	5641	Nousiainen	91,6	93,2	92,9
Tuki- ja liikuntaelinsairausindeksi, ikävakioitu	5649	Nousiainen	128,5	130,9	131,5
Tapaturmaindeksi, ikävakioitu	5653	Nousiainen	101,3	113,2	111,7
Syöpäindeksi, ikävakioitu	5643	Nousiainen	104,9	115,7	106,5
Muistisairausindeksi, ikävakioitu	5655	Nousiainen	99,6	102,7	103,3
Diabetesindeksi, ikävakioitu	5661	Nousiainen	99,8	100,9	102,9
Keuhkosairausindeksi, ikävakioitu	5657	Nousiainen	81,1	87,2	94,5
Sepelvaltimotauti-indeksi, ikävakioitu	5645	Nousiainen	74,4	66,7	82,3
Aivoverisuonitauti-indeksi, ikävakioitu	5647	Nousiainen	106,4	89	77,4
Mielenterveysindeksi, ikävakioitu	5651	Nousiainen	70,5	70,3	73,1
Alkoholisairastavuusindeksi, ikävakioitu	5659	Nousiainen	68,5	69,3	65,2

© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2025

Kuva 57. Sairastavuusindeksi, ikävakioitu sairauskohtaisesti Nousiainen.

6.4 Mielen hyvinvointi

6.4.1 Lasten ja nuorten mielen hyvinvointi

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus %

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus on Nousiaisissa on laskenut vuonna 2025 (18,7%) 8. ja 9. luokkalaisten osalta verrattaessa tietoja vuoden 2023 (22,7%) tuloksiin. Luvut ovat pienempiä koko maan (22,1%) ja Varsinais-Suomen hyvinvointialueeseen (23,9%) verrattuna. Muihin alueen kuntiin verrattuna kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta kokevien prosentuaalinen osuus on tilastollisesti 11. korkein. 1. ja 2. vuoden lukio-opiskelijat kokevat koko maata ja Varsinais-Suomen aluetta vähemmän kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta. Tilastollisesti lukema (18,9%) on alueen kuntiin verrattuna keskivaiheilla (kuva 58).

Ahdistuneisuus on nuorten yleisimpiä mielenterveyden ongelmia. Ongelman yleisyys ja pitkäkestoisuus asettavat haasteen ongelmaan puuttumiselle. Erityisesti pitkäkestoinen ahdistuneisuushäiriö voi altistaa masennuksen ja päihdehäiriön synnylle, mikä edelleen voi vaikeuttaa esimerkiksi työelämään pääsyyn.

Kuva 58. Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä, %

Positiivinen mielenterveys sisältää henkilön koherenssin tunteen, resilienssin eli pärjäävyyden, pystyvyyden ja elämäntyytyväisyyden tunteen, elämänlaadun, luontenvahvuuden, optimismin ja onnellisuuden. Positiivinen mielenterveys on yhteydessä henkilön voimavaroihin. Mielen hyvinvoinnilla on mahdollista saavuttaa parempaan tuottavuutta, fyysisistä hyvinvointia ja elämänlaatua sekä ehkäistä itsetuhoisia ajatuksia ja opiskeluvaikeuksia.

Vuonna 2025 vahvaa positiivista mielenterveyttä kahden viime viikon aikana on kokenut aiempaa useampi (10%) 8.- ja 9. luokkalaisista. Luku on kärkipäässä Varsinais-Suomen alueeseen verrattuna ja on sama koko maan lukuun verrattuna (kuva 59). Nousiaisissa miehistä useampi (11%) on kokenut positiivista mielenterveyttä naisiin (3%) verrattuna.

Lukion 1. ja 2. luokan opiskelijoiden positiivisen mielenterveyden kokemus kahden viime viikon aikana on myös kasvanut (11%) aiemmasta (kuva 59). Myös lukiolaisista miehistä useampi (16%) on kokenut positiivista mielenterveyttä naisiin (2%) verrattuna.

Kuva 59. Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % 8. ja 9. luokan oppilasta ja lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista alueellinen vertailu.

6.4.2 Työikäisten ja iäkkäiden mielen hyvinvointi

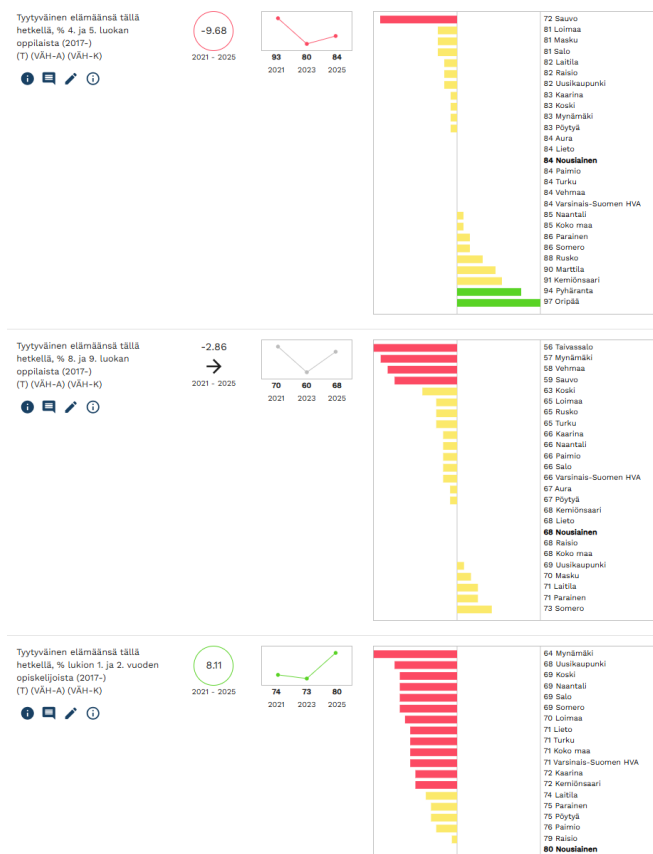
Kuntalaiskyselyyn vastanneiden 19-59 -vuotiaiden mielen hyvinvointi on kohtalaisella tasolla (24,6) ja samoin 60-70 + vuotiaiden kyselyyn vastanneiden (24,8).

6.5 Elämänlaatu

6.5.1 Lasten ja nuorten elämänlaatu

Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, %

Valtaosa lapsista ja nuorista ovat tyytyväisiä elämäänsä Nousiaisissa. Tyytyväisyydellä elämään on suuri merkitys lapsen ja nuoren myönteiselle kehitykselle.

Kuva 60. Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 4. ja 5. luokan oppilaista, 8. ja 9. luokan oppilaista sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista Nousiaisissa vuosina 2021-2025.

4. ja 5. luokan oppilaat ovat muihin ikäryhmiin verrattaessa tyytyväisimpiä (84%) elämänsä tällä hetkellä. Kokemus tyytyväisyydestä elämäänsä on keskivaiheilla verrattaessa tietoja Varsinais-Suomen muihin kuntiin. Koko maan arvoon (85%) verrattuna luku on hieman matalampi ja Varsinais-Suomen hyvinvointialueen arvoon (84%) verrattuna luku on sama (kuva 60). Miehistä useampi (91%) on tyytyväinen elämäänsä naisiin verrattuna (77%).

8. ja 9. luokan oppilaiden tyytyväisyys elämään on noussut vuoden 2023 (60%) lukemasta vuoden 2025 lukemiin (68%) verrattaessa. Arvo on jaetulla sijalla 6 verrattuna Varsinais-Suomen muihin kuntiin. Koko maan arvo on sama ja Varsinais-Suomen hyvinvointialueen arvo hieman matalampi (66%). Miehistä useampi (71%) on tyytyväinen elämäänsä naisiin verrattuna (65%).

Myös lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden tyytyväisyys elämäänsä on noussut vuonna 2025 (80%) vuoden 2023 lukemiin verrattuna (73%). Sija on paras alueen muihin kuntiin, koko suomen lukuihin ja Varsinais-Suomen hyvinvointialueen lukuihin verrattuna. (kuva 60). Miehistä useampi (83%) on tyytyväinen elämäänsä naisiin verrattuna (78%).

6.5.2 Työikäisten elämänlaatu

Kuntalaiskyselyn mukaan 19-59- vuotiaat ovat tyytyväisiä elämäntilanteessaan erityisesti perheeseen (läheisiin) (ka 9,2), asumisoloihin (ka 8,6), päivittäiseen pärjäämiseen (ka 8,5), elämään kokonaisuutena (ka 8,4), kykyyn voittaa elämässä eteen tulevia vaikeuksia (ka 8,2) ja luotettavien ystävien määrään (ka 8). Melko tyytyväisiä oltiin myös itsetuntoon (ka 7,9), omien vahvuuksien kehittämiseen (ka 7,8), terveydentilaan (ka 7,7) ja taloudelliseen tilanteeseen (ka 7,2)

6.5.3 Iäkkäiden elämänlaatu

Kuntalaiskyselyn mukaan 60-70+ vuotiaat ovat tyytyväisiä elämäntilanteessaan erityisesti perheeseen (läheisiin) (ka 9,1), asumisoloihin (ka 8,8), päivittäiseen pärjäämiseen (ka 8,7), elämään kokonaisuutena (ka 8,5), taloudelliseen tilanteeseen (ka 8,2), omien vahvuuksien kehittämiseen (ka 8,2) itsetuntoon (ka 8), kykyyn voittaa elämässä eteen tulevia vaikeuksia

(ka 8) ja luotettavien ystävien määrään (ka 7,9). Melko tyytyväisiä oltiin myös terveydentilaan (ka 7,4).

6.6 Osallisuus

6.6.1 Lasten ja nuorten osallisuus

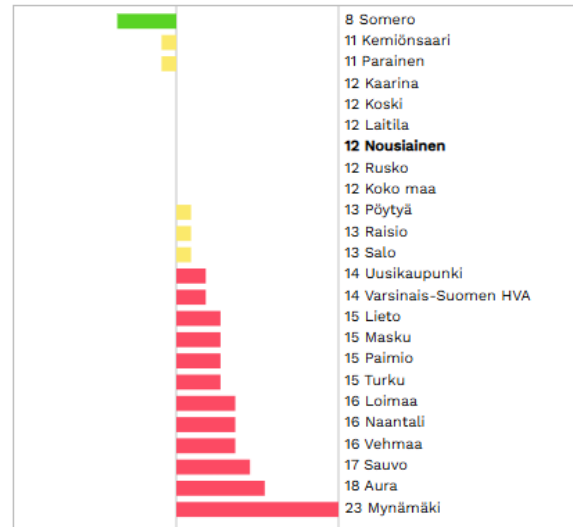
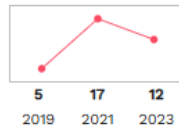
Erittäin heikko osallisuuden kokemus, %

Osallisuuden kokemus on yhteydessä muun muassa terveyteen, toiminta- ja työkykyyn, mielenterveyteen, elämänlaatuun, koettuun yksinäisyyteen, taloudellisiin vaikeuksiin ja koulutusasemaan. Osallisuuden kokemus koostuu esimerkiksi henkilön kokemuksesta vaikutusmahdollisuuksistaan omaa elämää ja elinympäristöä koskevaan päätöksentekoon, merkityksellisyyden kokemuksesta ja kokemuksesta sosiaalisen vuorovaikutuksen laadusta.

Erittäin heikko osallisuuden kokemus on yhteydessä syrjäytymiseen tai henkilö voi kokea itsensä syrjäytetyksi. Erityisesti heikommassa asemassa olevien henkilöiden osallisuuden kokemuksen vahvistaminen on tärkeää terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden näkökulmista.

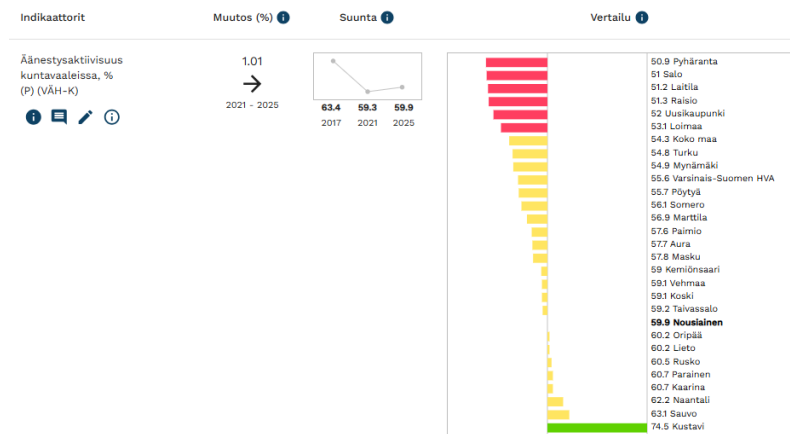
Suurin osa 8. ja 9.-luokan oppilaista kokevat osallisuutensa hyväksi Nousiaisissa. Erittäin heikko osallisuuden kokemus on Nousiaisissa vähäisempää 8. ja 9. luokan oppilaissa (12%) verrattuna moneen muuhun Varsinais-Suomen kuntaan ja Varsinais-Suomen alueeseen (14%) (kuva 61).

Erittäin heikko osallisuuden kokemus, % 8. ja 9. luokan oppilaista (T) (VÄH-A) (VÄH-K)

Kuva 61. Erittäin heikko osallisuuden kokemus, % 8. ja 9. luokan oppilaista alueellinen vertailu.

6.6.2 Työikäisten ja iäkkäiden osallisuus

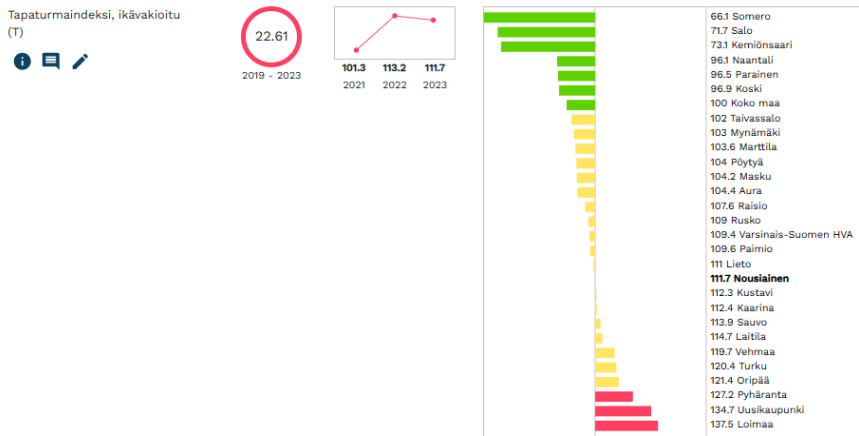
Kuva 62. Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, % Nousiainen vuosina 2017-2025.

Nousiaisissa äänestysaktiivisuus on noussut vuonna 2025 yli puoleen äänioikeutetuista (59,9%), muttei aivan vuoden 2017 tasolle (63,4%). Nousiaisten kunnassa on vuonna 2025 ollut yhdeksänneksi eniten äänestäjiä Varsinais-Suomen kuntiin verrattuna (kuva 62).

6.7 Turvallisuus

6.7.1 Kaikkien ikäryhmien turvallisuus

Tapaturmaindeksi, ikävakioitu

Kuva 63. Tapaturmaindeksi, ikävakioitu alueellinen vertailu.

Indikaattori ilmaisee vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoitoa saaneiden tai tapaturmaisesti kuolleiden henkilöiden määrää alueen väestössä suhteessa koko maan tasoon. Alueen indeksilukua tulkitaan suhteessa koko maan lukuun, joka saa arvon 100 tietokannassa saatavilla olevan aikasarjan viimeisimpänä vuonna. Mitä suuremman arvon alue saa, sitä yleisempiä tapaturmat alueella ovat.

Tapaturmaindeksi on Nousiaisissa hieman laskenut vuoden 2022 lukemaan (113,2) verrattuna ollen vuonna 2023 111,7%. Nousiaisten tapaturmaindeksi asettuu alueellisessa vertailussa sijalle 11 eli Nousiaisissa on 11. korkein tapaturmaindeksi (kuva 63).

Vahingot ja poliisin tietoon tulleet rikokset

Vahingoissa vammautuneet ja kuolleet *

Sattumisvuosi	Vahinkojen lkm	Vammautuneiden lkm	Kuolleiden lkm
2023	48	19	0
2022	47	15	0
2021	61	28	0
2020	60	31	0
2019	59	24	0
2018	70	37	0
2017	66	26	0
2016	64	27	.
2015	64	27	0
2014	65	29	0
Yhteensä	604	263	.

* Huomaa, että liikenevakuutuksesta korvattujen vahinkojen tilasto ei sisällä kaikkia tieliikenteessä loukkaantuneita ja kuolleita.
 Vammautuneeksi lasketaan lievimmillään henkilö, jolle on korvattu vammojen tarkistuskäynnistä syntyneitä kuluja.
 Kuljettaja-suodatus vaikuttaa ainoastaan aiheuttajakuljettajan ikään ja sukupuoliin.
 Tilastosta ei näy tietoa vammautuneen henkilön iästä tai sukupuolesta.
 Taulukon arvo on korvattu pisteellä, jos havaintoja on 1-4 kappaletta.

Poiminta:

Sattumismaakunta = 'Varsinais-Suomi', Sattumiskunta = 'Nousiainen'

Kuva 64. Vahingoissa vammautuneet ja kuolleet Nousiainen.

Vuonna 2023 Nousiaisissa on tapahtunut 48 vahinkoa, joissa vammautuneita on ollut 19 ja kuolleita ei yhtään (kuva 64).

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta (id:3113)

	2021	2022	2023
Masku	3,8	2,9	2,6
Kemiönsaari	5,3	3,4	2,8
Pyhäranta	3		3,1
Sauvo	4,4	3,8	3,4
Oripää	13,5	8,4	3,8
Koski TI	3,5	6,3	4,1
Rusko	5,3	3,1	4,5
Marttila			4,7
Somero	3	5,5	4,8
Nousiainen	3,4	2,8	4,9
Parainen	4,5	5,7	5
Aura	5,8	7,1	5,3
Pöytyä	3,9	5,2	5,3
Kaarina	5,1	6,3	5,4
Naantali	4,6	5,2	5,9
Taivassalo	11,3	5,3	6,5
Uusikaupunki	6,5	6,3	6,8
Lieto	2,8	3,5	6,9
Loimaa	5,4	5,7	7,3
Salo	6,5	5,4	7,5
Paimio	4	4,9	7,9
Raisio	6,4	5,9	7,9
Vehmaa	3,5	4,5	8
Varsinais-Suomen hy	6,5	7	8,7
Laitila	3,7	6,7	8,8
Mynämäki	6,1	6,6	8,8
Turku	8,6	9,5	12
Kustavi	5,1		

© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2025

Kuva 65. Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset/1000 asukasta alueellinen vertailu.

Nousiaisissa on vuonna 2023 ollut kymmeneksi vähiten poliisin tietoon tulleita henkeen ja terveyteen kohdistuneita rikoksia/1000 asukasta. Rikokset ovat kuitenkin lisääntyneet. (kuva 65). Lisäksi omaisuusrikoksia/1000 asukasta kohden on toiseksi vähiten (kuva 66).

Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1 000 asukasta (id:3114)			
	2021	2022	2023
Pyhäranta	10,1	22,4	7,8
Nousiainen	13,2	11	9,8
Masku	22	13,8	12,2
Koski TI	10,6	13,5	13,1
Vehmaa	13,7	14,8	13,4
Kustavi	16,5	18,9	13,7
Oripää	11,2	11,4	14,4
Sauvo	10,1	14,4	16,5
Taivassalo	19,1	19,5	17
Marttila	19,6	12,1	17,1
Lieto	14,7	16,5	17,3
Rusko	11,4	8,7	17,6
Parainen	14,6	14,6	19
Mynämäki	20,8	13	19,4
Kemiönsaari	27,2	26,1	19,7
Laitila	27	22,8	19,9
Somero	21,5	18,3	21,3
Paimio	20,7	16,6	21,4
Naantali	27,9	26,8	24,4
Kaarina	25	27,3	27,4
Pöytyä	13,6	19	28,4
Salo	31,7	29,6	29,8
Uusikaupunki	27,6	34	31,3
Aura	29,8	43,4	37,4
Loimaa	20,9	27,2	39
Varsinais-Suomen hyvinvointialue	36,7	37,7	39,3
Raisio	43,5	39,4	45,8
Turku	54,2	56,6	57,9

© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2025

Kuva 66. Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset/1000 asukasta alueellinen vertailu.

6.7.2 Lasten ja nuorten turvallisuus

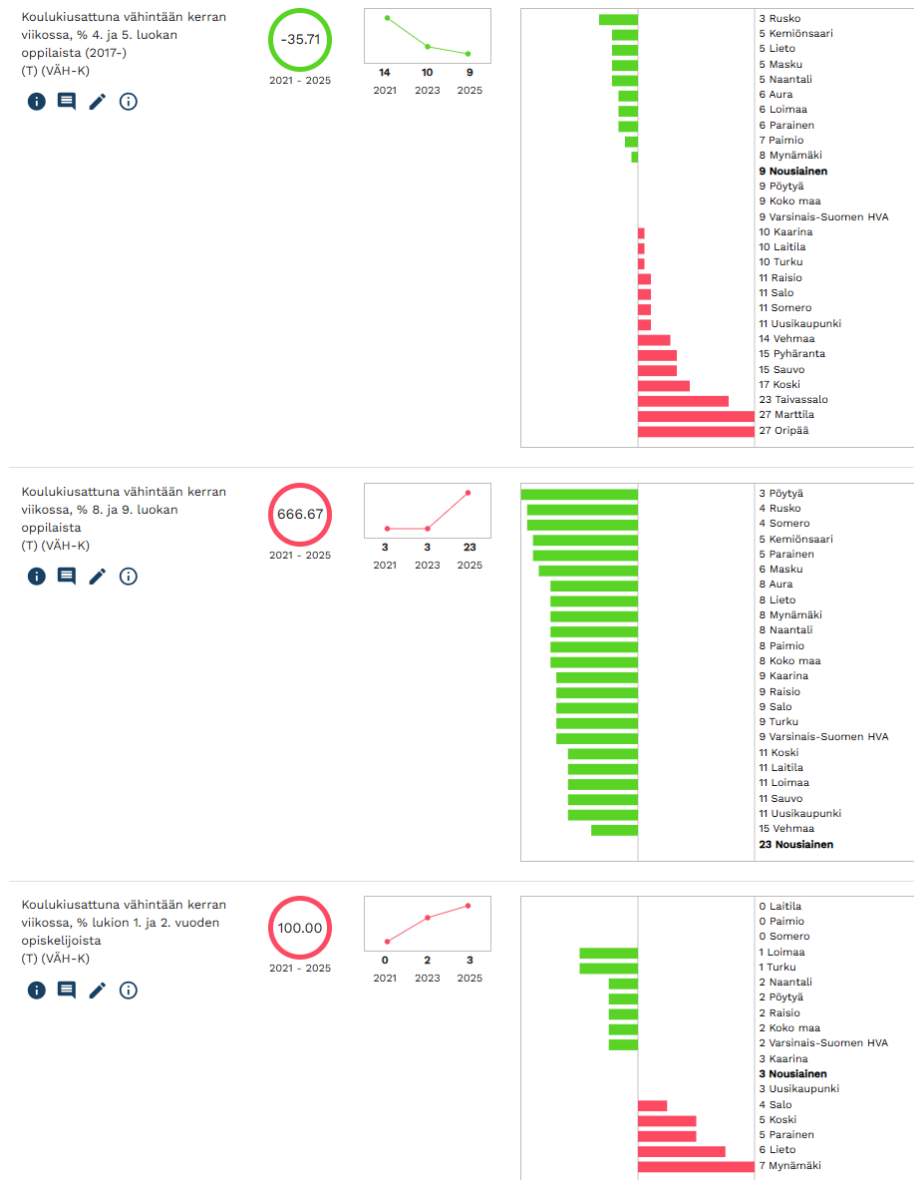
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa

Indikaattori kuvaa koulukiusatuksi vähintään kerran viikossa tai useammin lukukauden aikana joutuneiden osuutta. Koulukiusaaminen lisää lapsen ja nuoren riskiä sairastua mielenterveyshäiriöihin. Kiusaamiseen puuttumisella on mahdollista ehkäistä mielenterveyden häiriöiden syntyä. Indikaattori kuvaa myös kunnan yhteisöllisen opiskelijahuollon onnistumista.

Nousiaisissa valtaosa lapsista ja nuorista ei koe viikoittaista koulukiusaamista. Nousiaisissa 4.-5. luokan oppilaista 9% on kokenut koulukiusaamista vähintään kerran viikossa vuoden 2025 kouluterveyskyselyn tulosten perusteella. Luku on laskenut vuoden 2023 lukuun (10%) verrattuna (kuva 67). Sukupuolten välisiä eroja ei ole saatavilla.

8.-9. luokan oppilaiden prosentuaalinen määrä on noussut vuoden 2023 luvusta (3%) merkittävästi vuonna 2025 (23%). Kyseinen ikäryhmä kokee koulukiusaamista vähintään

kerran viikossa useammin kuin muissa alueen kunnissa sekä koko maassa (8%). Miehistä useampi (33%) kokee koulukiusaamista naisiin verrattuna (13%). Lukion 1.-2. luokan opiskelijoista 2% vuodesta 2023 on noussut 3%:iin (kuva 67). Sukupuolten välisiä eroja ei ole saatavilla.

Kuva 67. Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista, 8. ja 9. luokan oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista Nousiaisissa vuosina 2021-2025.

Kokenut vanhempien tai muiden huoltajien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, %

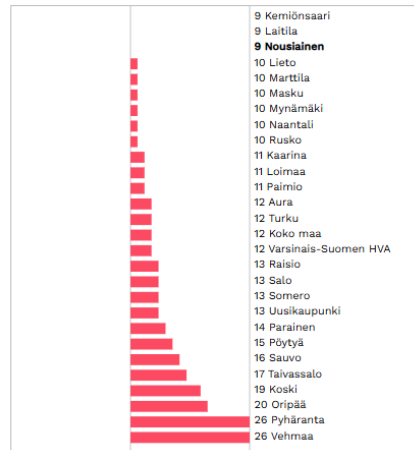
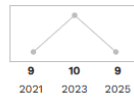
Fyysisen väkivallan kokeminen on yleisempää pienemmissä ikäluokissa. Nousiaisissa 4.-5. luokan oppilaista 9% on kokenut vanhempien tai muiden huoltapitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana vuoden 2025 kouluterveyskyselyn mukaan. Luku on laskenut vuoden 2023 kouluterveyskyselyn 10%:sta. 8. ja 9. luokkalaisista vastaava luku on 8% ja nousua edelliseen kyselyyn 1%. Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 2% on kokenut vanhempien tai muiden huoltapitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana vuoden 2025 kouluterveyskyselyn mukaan, luku on laskenut vuoden 2023 kyselyn 5%:sta. (kuva 68)

Fyysisen väkivallan kokeminen voi aiheuttaa lapselle ja nuorelle psyykkisiä ongelmia, kuten ahdistuneisuutta ja masentuneisuutta, fyysisiä vammoja ja tunne-elämään sekä käyttäytymiseen liittyviä häiriöitä. Lisäksi se voi hidasta lapsen älyllistä kehitystä. Väkivalta aiheuttaa lapsen ja vanhemman vuorovaikutuksen häiriintymiseen ja lapsina väkivaltaa kokeneet voivat aikuisiässä jatkaa väkivaltaista toimintaa esimerkiksi rikollisella toiminnalla.

Alueellisessa ja koko maan kattavassa vertailussa fyysistä väkivaltaa vanhempien tai muiden huoltapitävien aikuisten taholta kokeneiden % osuus 4. ja 5. luokan oppilaista on kolmanneksi pienen, 8. ja 9. luokkalaisten osuus 6. pienin ja lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista pienimmät (kuva 68).

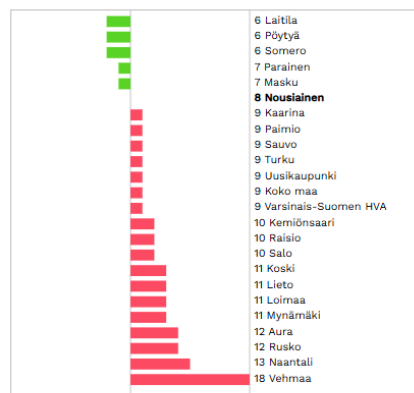
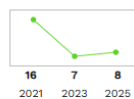
Kokenut vanhempien tai muiden huoltajien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2019-)

0.00
2021 - 2025

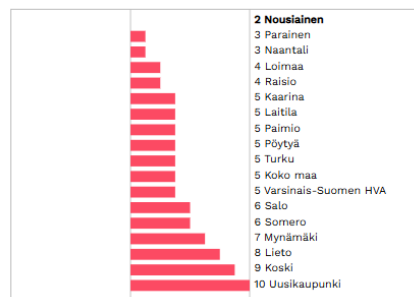
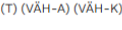
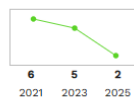
Kokenut vanhempien tai muiden huoltajien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2019-)

-50.00
2021 - 2025

Kokenut vanhempien tai muiden huoltajien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2019-)

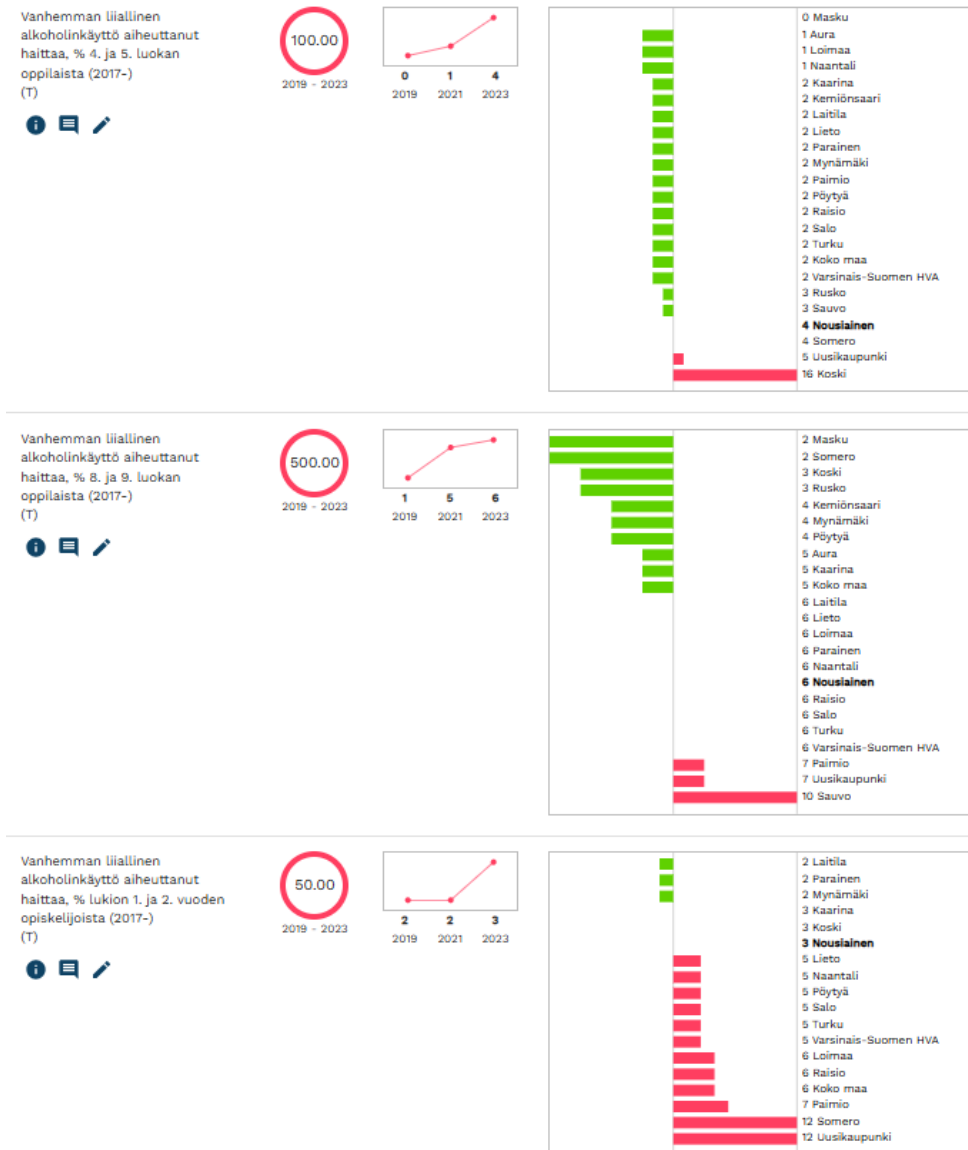
-66.67
2021 - 2025

Kuva 68. Kokenut vanhempien tai muiden huoltajien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 4. ja 5. luokan oppilaista sekä 8. ja 9. luokan oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista alueellinen vertailu 2021-2025.

Vanhemman liiallinen alkoholinkäyttö aiheuttanut haittaa

Kokemukset vanhempien liiallisen alkoholinkäytön aiheuttamasta haitasta ovat Nousiainissa kasvussa kaikkien ikäryhmien osalta kouluterveyskyselyn 2023 tulosten mukaan. Vuoden 2025 kyselyn tuloksia ei ole saatavilla (kuva 69).

Kuva 69. Vanhemman liiallinen alkoholinkäyttö aiheuttanut haittaa, % 4. ja 5. luokan, 8- ja 9. luokan oppilaista sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden osalta alueellinen vertailu 2019-2023.

4. ja 5. luokan oppilaista 4% ja 8. ja 9. -luokan oppilaista 6% on kokenut vanhemman liiallisen alkoholinkäytön aiheuttaneen haittaa vuonna 2023. Alueellisesti lukemat ovat melko samansuuntaisia valtaosassa kuntia, muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta. Kokemukset vanhempien liiallisen alkoholinkäytön aiheuttamasta haitasta ovat Nousiaisissa kasvussa myös lukiolaisten osalta (3%). Lukiolaisten prosentuaaliset osuudet ovat kuitenkin pienempiä koko maahan ja Varsinais-Suomen alueeseen verrattuna (kuva 69).

Lähteitä

Hyte-rakenne. Varsinais-Suomen hyvinvointialue. Saatavilla <https://www.varha.fi/fi/tietoa-meista/hyvinvoinnin-terveyden-ja-turvallisuuden-edistaminen/hyte-johtaminen/hyte-rakenne>

Lasten ja nuorten terveys ja hyvinvointi –tulostäky –Tableau. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Saatavilla <https://raportointi.thl.fi/t/public/views/ktk/Etusivu?%3Aembed=y&%3Ais-GuestRedirectFromVizportal=y>

Nykytila.fi. Ruokailun ja ruokakasvatuksen nykytila. Saatavilla <https://nykytila.fi/>

TEA-viisari. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Saatavilla <https://teaviisari.fi/teaviisari/fi/index>

Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. <https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/index>